Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 28 июль 1970 йил, сешанба ◆ № 175 (14.641). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIV СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

Навоий химия комбинати, Тошкент трактор заводи ва Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик фирмаси коллективларининг ОШИРИЛГАН СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

Навоий химия комбинати, Тошкент трактор заводи ва Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик фирмаси коллективларининг КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олишга доир ташаббуси тўғрисида

Навоий химия комбинати, Тошкент трактор заводи ва Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик фирмасининг коллективлари КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш юзасидан қимматли ташаббус бошладилар. Улар бўлажак съезд шарафига 1970 йил планини муддатидан илгари бажариш юзасидан оширилган социалистик мажбурият олдилар.

Навоий химиклари йиллик пландан ташқари қишлоқ хўжалиги учун 38 минг тонна минерал ўғит, Тошкент тракторсозлари 150 та трактор ва 450 трактор прицепи, «Юлдуз» фирмасининг тикувчилари 16.300 та тайёр кийим-кечак ишлаб чиқаришга қарор бердилар. Янги техникани, илғор технологияни жорий этиш ва ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланиш ҳисобига меҳнат унумдорлигини химия комбинатида планга нисбатан 6 процент, «Юлдуз» фирмасида 9 процент оширишга қарор қилинди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Навоий химия комбинати, Тошкент трактор заводи ва Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик фирмаси меҳнаткашларининг КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олишга доир қимматли ташаббусини маъқуллади.

Ўзбекистон Компартияси область, шаҳар ва район комитетларига КПСС XXIV съезди шарафига планни ва социалистик мажбуриятларни муддатидан олдин бажариш юзасидан меҳнаткашлар коллективлари бошлаган ватанпарварлик ташаббусини қўллаб-қувватлаш ва оммалаштириш тавсия этилди.

Республика газеталарининг редакцияларига ҳамда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитетига корхоналар, қурилишлар, колхоз ва совхозларнинг съезд олди социалистик мусобақаси қандай бораётганлигини матбуот саҳифалари, радио ва телевидение орқали кенг кўламда ёритиб туриш топширилди.

КПССнинг навбатдаги XXIV съездини чақириш тўғрисидаги хабар бизнинг ҳаммамизда халқимизни коммунизм йўлидан олиб бораётган шонли Коммунистик партиямиз билан ғоят фахрланиш хисларини қўзғатди.

Бўлажак съезд шарафига бутун бепоён Ватанимизда умумхалқ социалистик мусобақаси кундан-кунга кенг авж олмоқда.

Биз, Навоий химия комбинати, Тошкент трактор заводи ва Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик фирмасининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари ўз имкониятларимизни ва резервларимизни ҳисоблаб чиқиб, қуйидаги оширилган социалистик мажбуриятларни зиммамизга оламиз:

НАВОИЙ ХИМИЯ КОМБИНАТИДА

Маҳсулотни реализация қилиш йиллик планини 1970 йил 25 декабргача бажарамиз ва пландан ташқари бир неча юз минг сўмлик товар маҳсулот ҳамда ўн минглаб тонна азотли ўғитлар ишлаб чиқарамиз.

Меҳнат унумдорлигини 6 процент оширамиз, шу жумладан Шчекино тажрибасини жорий қилиш йўли билан 3 процент оширамиз.

Технология жараёнини яхшилаш, хом ашё ва энергетика ресурсларини тежаб сарфлаш йўли билан:

16 миллион киловатт соат электр энергияни,

70 минг гига калория иссиқлик энергиясини,

600 минг куб метр табиий газни тежашга эришамиз.

Рационализаторлик таклифларини ва ихтироларни жорий қилиш йўли билан йилига шартли 700 минг сўмлик маблағни тежаб қоламиз.

ТОШКЕНТ ТРАКТОР ЗАВОДИДА

Маҳсулотни реализация қилиш йиллик планини 26 декабрга қадар муддатидан олдин бажарамиз.

Пландан ташқари 1 миллион 470 минг сўмлик товар маҳсулот, шу жумладан:

150 дона Т-28Х4 тракторини,

30 та ТМЗ-879 маркали ярим прицепларни,

450 та ПТС-4-793 маркали прицепларни,

6 минг сўмлик маданий-рўзғор молларини,

Қишлоқ хўжалик машиналари учун 20 минг сўмлик запас қисмлар тайёрлаб берамиз.

Товар маҳсулоти ишлаб чиқаришни 1970 йилда 1965 йилдагига нисбатан 3,26 баравар кўпайтирамиз.

1970 йилда пландан ташқари 200 минг сўмлик фойда оламиз.

Тадбирлар комплексини жорий қилиш йўли билан:

300 тонна металлни,

400 тонна шартли ёқилғини,

1,3 миллион киловатт соат электр энергияни тежашга эришамиз.

Рационализаторлик таклифларини ва ихтироларни жорий қилиш йўли билан 240 минг сўмлик ва меҳнатни илмий ташкил этиш планларини жорий қилиш йўли билан 50 минг сўмлик маблағни тежашга эришамиз.

Трактор ишлаб чиқаришнинг 17 босқичини ўзлаштириш бўйича тайёрлаш, пресслаш-пайвандлаш ва бўяш комплексларини муддатидан олдин фойдаланишга топширамиз.

350 кишини малакали ишчи қилиб тайёрлаймиз, инженер-техник ходимлар ва ишчилардан 580 кишининг малакасини оширамиз.

150 кишига иккинчи касб ўргатамиз.

Ўзимиз оталиққа олган «Қизил Ўзбекистон» колхозига ва Қибрай тайёрлаш пунктига, биринчи «Далварзин» совхозига систематик равишда ёрдам бериб турамиз. Махсус сайёр устахона ташкил этамиз, тракторлар ва прицепларни ремонт қилиш учун ускуналар, зарур асбоблар ва запас қисмлар ажратиб берамиз.

ТОШКЕНТДАГИ «ЮЛДУЗ» ТИКУВ ФИРМАСИДА

Беш йиллик планни 1970 йил 3 ноябрда бажарамиз ва беш йиллик пландан ташқари 5,5 миллион сўмлик маҳсулот берамиз. 1970 йил планини 22 декабрда бажарамиз ва пландан ташқари 1,2 миллион сўмлик маҳсулотни реализация қиламиз.

Йиллик пландан ташқари 16.300 дона тикилган буюм, шу жумладан:

8 минг дона эркаклар костюми,

4 минг дона болалар кўйлаги,

4 минг дона болалар костюми,

500 дона эркаклар шими,

1 минг 800 дона эркаклар пиджаги тикиб берамиз.

Янги техника ва технологияни жорий қилиш, ишлаб чиқаришни ташкил этишни яхшилаш, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштириш йўли билан 1970 йилда меҳнат унумдорлигини пландагига нисбатан 9 процент оширишни таъминлаймиз.

1970 йилда пландан ташқари 350 минг сўмлик жамғарма берамиз.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, Бутуниттифоқ касаба союзлари Марказий Совети ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланишни яхшилаш ва халқ хўжалигида иқтисодий тежашни кучайтириш тўғрисида»ги хатига жавобан:

а) 1970 йилда 50 минг квадрат метр газламани,

б) 180 минг киловатт-соат электр энергияни тежаб қоламиз.

Саратовликларнинг маҳсулотни нуқсонсиз тайёрлаш методини жорий қилиб, 1970 йилда маҳсулотнинг камида 75 процентини биринчи тақдим қилишдаёқ қабул қилиб олинишига эришамиз.

1970 йилда 23 та янги моделни, 14 та янги технология ускуналарини ишлаб чиқаришга жорий қиламиз.

Ҳар бир эркаклар костюмини тикиб тайёрлашга сарфланадиган вақтни икки соату 10 минут қисқартиришга имкон берадиган янги прогрессив технология бўйича 230 мингта буюм ишлаб чиқарамиз.

Бу йил 110 та рационализаторлик таклифларини жорий қилиб, 150 минг сўмлик маблағни тежаб қоламиз.

1970 йилда 750 ишчининг малакасини оширамиз, 450 нафар янги ишчи тайёрлаймиз.

Бу мажбуриятлар ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг умумий йиғилишларида қабул қилинди.

ЗАФАР САТРЛАРИ

КОНТОПАРЛАР ЮТУҒИ

Ўзбекистон Геология министрлиги ихтиёрида олтин запасларини қидирувчи махсус экспедиция ташкил этилди. Машҳур геолог, Ленин мукофоти лауреати Константин Шульятников бошчилик қилаётган экспедиция геологлари Жанубий Нурота тоғлари этакларида Сармич, Қоровулхона, «Жанубий» олтин конларини аниқлашга муяссар бўлишди. Ҳаким Тиллаев, Неъмат Аҳмедов, Исмоил Маҳмудов, Юрий Чернявский сингари тажрибали геологлар бу ишда фидокорлик кўрсатишди.

КАРТОШКА ТАЙЁРЛАШ ПЛАНИ ТЎЛДИ

АНДИЖОН, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Андижон области картошка тайёрлаш йиллик планини бажарди. Давлатга 500 тонна ўрнига 512 тонна картошка топширилди. Хўжаобод, Андижон, Москва, Избоскан районлари план бажарилишига катта ҳисса қўшдилар.

Область хўжаликларида давлатга картошка топшириш давом этоқда.

СИЛОС—СУТ ДЕГАНИ

«Гулбоғ» совхози чорвадорлари силос бостиришни йилдан-йилга кўпайтиришяпти. Бу йил 3500 тонна силос бостирилади. Шу кунгача ўраларга 600 тонна сўталик маккажўхори ташланди. Маккажўхорининг гектаридан ўртача 400 центнердан ҳосил олинмоқда.

Задарё райони.

* *

БУКА районидаги «Кўкорол» совхозининг пахтакорлари КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларига амалий жавоб бериш мақсадида ва янгиариқликлар ташаббусига қўшилиб, пахтадан мўл ҳосил етиштириш тадбирларини кўришяпти. Сифатли парвариш қилинган ғўзаларнинг ҳар тупида ҳозирнинг ўзидаёқ 3-4 тадан кўсак санаш мумкин. Суратда: совхоз директори Ҳафиз Абдиев (ўнгда) ва илғор бригада бошлиғи Н. Муродов ғўзанинг ҳосилини кўздан кечиришяпти.

ТАШАББУСКОРЛАР ҲУЗУРИДА

ЯНГИАРИҚ ДАЛАЛАРИНИ КЕЗГАНДА

— Юбилей йилида Ватанга 80 минг тонна пахта етказиб берамиз, ҳар гектар ердан 40 центнердан хирмон кўтарамиз!

Хоразм областининг машъал Янгиариқ райони пахтакорлари ўз зиммаларига ана шундай юксак мажбурият олдилар. КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қароридан илҳомланган район қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг Мурожаати бутун республикада кўтаринкилик, зўр активлик уйғотди. Шу кунларда район далаларида бўлсангиз, долзарб дамларнинг қайноқ нафасини ҳис қиласиз, аҳдига яраша ишлаётган, ваъдага вафо қилаётган мардларга «тасанно!» дегингиз келади.

«Хоразм» колхозида ҳамма далада дейиш мумкин. Механизаторлар ва сувчиларнинг иши икки сменада ташкил этилган. Ҳар бригадада биттадан трактор культиватори тўхтовсиз ишлаб турибди. Инженер Ўринбой Болтаев техниканинг «тан сиҳат»лигига кўз-қулоқ. Шароит тақозаси билан сувчилар сони 80 кишидан 120 га етказилди.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор Қурбонбика Шарипова бошлиқ бригададамиз. Культиватор 10-12 кунда ўтиб тургани учун тупроқ юмшоқ, нам етарли. Механизатор Худойберган Исмоилов ва сувчи Оллоёр Матназаров ҳар туп ғўзанинг «саломатлиги» учун жавобгарликни ўз зиммаларига олишган. Ҳар тупда 6-7 тадан кўсак санадик.

— Уч кунда биттадан кўсак қўшиляпти. Ғўзанинг амали яхши. Бултур гектаридан 47 центнер пахта бердик. Район 40 центнердан берадиган юбилей йилида биз 50 центнерли маррани кўзлаяпмиз, — деди Қурбонбика.

Ж. Аниёзов, Б. Сафоев бошлиқ бригадаларда ҳам ғўза парвариши жадал суръат ва аъло сифатда олиб бориляпти. Мўл ҳосил тўплашга кексаю ёш — ҳамма ҳисса қўшмоқда.

Гулни кўсакка айлантириш даврида ҳар гектар далага яна 5 тоннадан чиритилган гўнг ва қўй қийи беришга киришилди. Молхона ва қўтонлардан, бўрдоқичилик базасидан 2500 тонна гўнг дала бошига ташиб келтирилди. Нами ортиқча ерларга девор кесаги, фосфор солиш яхши натижа бераётир.

Фақат «Хоразм» колхозидагина эмас, районнинг барча хўжаликларида ҳам пахта далалари мардлар майдонига айланган. «Октябрь 40 йиллиги» колхози азаматлари бултур 45 центнерли довонни эгаллаган эдилар. Бу йилги марра — 46 центнер!

Колхоз беш йиллик планга кўра 12.910 тонна пахта топшириши керак эди. Ўтган тўрт йил ичида 13.825 тонна пахта топширилиб, беш йиллик план тўрт йилда 107 процент бажарилди.

60 центнерчилар ҳаракатига қўшилган илғор бригадалар ғўза парваришида олдинда бормоқда. Ваисниёз Маҳмудов, Назар Юсупов, Жаббор Шодиев бошлиқ бригадаларда кун сайин ҳосилга-ҳосил қўшиляпти. Қуронбой Матёқубов бошлиқ бригадада Ленин орденли сувчи Рўзибой Матёқубовнинг иш тажрибаси, ҳосил учун жонкуярлиги диққатимизни тортди.

Районнинг «Биринчи Май», «Коммунизм» ва Охунбобоев номли колхозларида бўлганимизда ҳам ҳақиқий сафарбарлик ва уюшқоқлик руҳини кўрдик. Янгиариқ райони меҳнаткашлари сўзни амалий иш билан мустаҳкамлашга, пахта етиштиришни кўпайтириш юзасидан олган мажбуриятларини адо этишга қаттиқ бел боғлаганлар.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЯНГИ МАРРА— 350 МИНГ ТОННА

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ХОДИМЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

ТОШКЕНТ, 27 июль. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Янгиариқликлар ва пахтакорлик пахта усталарининг ватанпарварлик ташаббуси пойтахт областида ҳам кенг қулоч ёйиб, унинг издошлари кундан-кунга ортмоқда. Қатор районларнинг пахтакорлари ички имконият ва резервларини қараб чиқиб, пахтанинг ялпи ҳосилини ошириш юзасидан қўшимча мажбуриятлар олдилар. Деярли ҳамма хўжаликлар КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларини амалга ошириш юзасидан қўшимча мажбуриятлар олдилар ва конкрет тадбирлар белгилаётирлар.

Бугун эса Тошкент область партия комитетининг мажлислар залида пойтахт область қишлоқ хўжалик ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди. Унда область ижроия комитетининг раиси Э. Т. Шайхов Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг аҳволи ва бу экинлар ҳосилдорлигини ошириш тадбирлари ҳақида гапирди. Кенгашда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов ҳам сўзга чиқди. Область деҳқонлари бу йил 350 минг тонна пахта тайёрлашга ва 230 минг тонна пахтани машиналар билан териб олишга аҳд қилдилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов қатнашди ва нутқ сўзлади. Шунингдек, кенгаш ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Н. М. Матчонов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. Расулов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Г. А. Габриельянц ўртоқлар қатнашдилар.

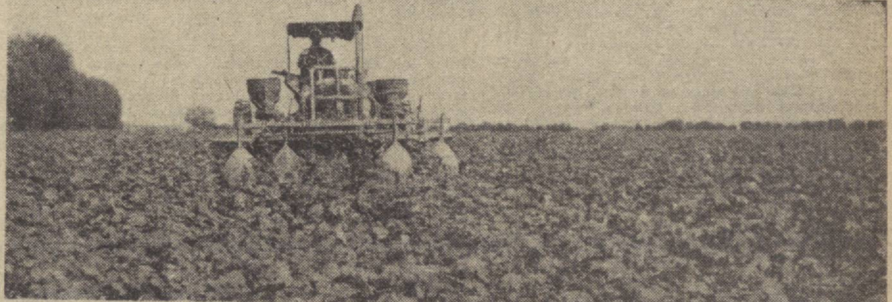

БУКА районидаги «Кўкорол» совхозининг пахтакорлари ғўзани яхши парвариш қилиб, нормал ривожлантириш ва серҳосил қилиб ўстиришга эришдилар. Ҳозир экинни чеканка қилишга киришилди. Суратда: учинчи бўлимда ғўза механизмлар билан чеканка қилиняпти.

А. Тўраев фотолари.

ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАЙМИЗ

ЯНГИАРИҚЛИКЛАР ТАШАББУСИ ИЗИДАН

Янгиариқликлар КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми қарорларига жавобан ғўза парваришини янада кучайтириш, ҳар туп кўчатда мўл ҳосил тўплаш юзасидан қўшимча тадбирлар белгиладилар ва ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олдилар. Районимизда юқори ҳосилли бригада бошлиқларининг маслаҳат кенгаши ўтказилди. Кенгашда янгиариқлик пахтакорларнинг мурожаати ўқиб эшиттирилди. Шундан сўнг бригадаларнинг бошлиқлари 40 центнерчилик ҳаракатига қўшилажакларини айтдилар. Райондаги 390 та бригададан 82 таси ҳосилдорликни гектар бошига 40-42 центнерга, 31 таси 36-40 центнерга етказишга аҳд қилди.

Улар орасида «Правда» колхозидан Турдихон Маҳмудова, «Москва» колхозидан Марямхон Қодирова, «Коммуна» колхозидан Собиржон Темиров, «Партия XX съезди» колхозидан Ўктам Соҳибоев, «Шарқ юлдузи» колхозидан Абдулла Сайфутдинов бошлиқ бригадалар бор.

«Андижон» колхозининг пахтакорлари 1000 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил олишга сўз бердилар. Энгельс номли колхознинг 22 та бригадасидан 13 таси 40 центнердан ошириб пахта берамиз, дейишяпти. «Партия XX съезди» колхозининг азаматлари бу йил Андижон хирмонига 7 минг тоннадан зиёд пахта тўкиш юзасидан юксак мажбурият олдилар.

Бу йил районимиз бўйича пахта ҳосилдорлигини гектар бошига 30 центнердачга етказамиз. Давлат омборига пландаги 83,2 минг тонна ўрнига 90 минг тонна пахта тўкамиз.

Районимизда ғўза парвариши дуруст бораётир. Бугунгача 4 марта комплекс парвариш қилинган ғўзаларимизнинг ҳар тупида ўртача 11-13 тадан ҳосил шохи, 3-4 тадан кўсак санаш мумкин. Кўпчилик бригадаларда чеканка бошлаб юборилди.

Июлни ҳосилга-ҳосил қўшиш ойи деб эълон қилдик. Шу ой давомида ғўзани 1,5 марта комплекс парвариш қиламиз. Озиқлантиришни асосан тугаллаган бўлсакда, қатор ораларини культивация қилиб, суғоришни оби-тобида ўтказаверамиз. 20 минг гектар майдондаги ғўзага «шарбат» оқиздик. Бу ишни янада авж олдирамиз. Суғоришни алоҳида назорат остига оламиз. Ҳозир 2000 дан зиёд сувчи кеча-кундуз ишлаб турибди.

Мутахассислар районимиз бўйича 5 минг гектар ривожланишдан орқада қолган ғўза борлигини аниқладилар. Биз бу ғўзани алоҳида парвариш қилиб олди ғўзаларга тенглаштириб оламиз.

Районимиз пахтакорлари август ойида ҳам ғўза парваришини сира бўшаштирмайдилар. Ҳозир район далаларида 650 та универсал, 20 мингдан ортиқ деҳқон ишлаб турибди. Далада ишлаётганлар учун қулай шарт-шароит яратганмиз. 390 та дала шийпонининг ҳаммаси яхши жиҳозланган. Уларда радио, телевизор, аптечкалар ишлаб турибди. Кўпчилиги телефонлаштирилган. 100 дан ортиқ дала шийпонида сотувчисиз кўчма дўкон ташкил этилган.

Пешқадам колхоз ва совхозларга бериш учун 2 та кўчма Қизил байроқ таъсис этганмиз. Бу байроқ ишнинг якунига қараб ҳар 15 кунда бериб борилади. Илғор механизаторлар, сувчиларга эса ҳар 15 кунда вимпел ва пул мукофоти берилмоқда. Пахтакорларимиз ғамхўрликка амалий иш билан жавоб қайтармоқдалар.

Ҳ. ҚОДИРОВ,
Избоскан район партия комитетининг биринчи секретари.

ҒЎЗА МАШИНАДА ЧЕКАНКА ҚИЛИНЯПТИ

КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми қарорларига амалий иш билан жавоб бериш мақсадида Сирдарё райони меҳнаткашлари ўз устларига қўшимча мажбурият олдилар. Улар бу йил мамлакатга 54220 тонна эмас, балки 60000 тонна «оқ олтин» етказиб беришга аҳд қилишди. Шунча пахтанинг 40000 тоннаси пўлат этакларда териб олинади.

Район хўжаликларида мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил етиштирилмоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ ҳар туп ғўзада ўрта ҳисобда 3-4 тадан бўлиқ кўсак бор. Кўсакларни янада кўпайтириш мақсадида ғўзани чеканка қилиш бошлаб юборилди. Шу мақсад учун шай қилиб қўйилган 176 та чеканка қилувчи агрегатнинг бир қисми ишга туширилди. «Малик» совхози, Ленин номли, Охунбобоев номли ва «Ленинград» колхозларида чеканка кун сайин, соат сайин қизғин тус олмоқда.

У. МУҲАМЕДОВ.

КПСС МК ИЮЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ИҚТИСОДИЙ ТАҲЛИЛ САМАРАЛАРИ

С. УСМОНОВ,
Ўзбекистон КП Самарқанд область комитетининг биринчи секретари

Сўнгги йиллар ичида Коммунистик партия, бутун совет халқи КПСС XXIII съезди ва партия Марказий Комитети пленумларининг қарорларини бажара бориб, қишлоқ хўжалигини юксалтиришга қаратилган қатор тадбирларни амалга оширдилар. Қишлоқда индустриал база мустаҳкамланмоқда, юқори малакали кадрлар етишиб чиқди, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш туфайли хўжаликлар экономикаси юксалиб, меҳнаткашларнинг моддий манфаатдорлиги ўсмоқда.

КПСС XXIII съезди партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, барча қишлоқ хўжалик ходимлари олдига қўйган ҳар бир гектар ердан, капитал маблағларнинг ҳар бир сўмидан, ҳар бир машинадан, ўғитнинг ҳар бир тоннасидан оқилона ва тежамкорлик билан фойдаланиш борасидаги вазифанинг нақадар актуаллигини ҳаёт тўла тасдиқлади. Бу ерда гап моддий бойлик яратилаётган, миллионлаб кишилар ишлаётган жойда хўжаликка раҳбарликнинг иқтисодий методларини амалга ошириш, хўжаликка партия раҳбарлиги методини такомиллаштириш йўллари ҳақида бораётир. Гап қишлоқда иқтисодий ишга партия раҳбарлигини кучайтириш йўллари ҳақида, уни қишлоқ коммунистлари фаолиятининг муҳим соҳасига айлантириш ҳақида бораётир. Бу ишда бизга социалистик хўжалик юритишнинг ленинча принциплари йўлчи юлдуздир. В. И. Ленин ўргатганидек, ҳисоб-китоб ва назоратни тўғри йўлга қўйиш, планлаштириш, моддий манфаатдорликни маънавий рағбатлантириш билан мувофиқлаштирган ҳолда мустаҳкамлаш, тўла хўжалик ҳисобини кенг ривожлантириш, бошқаришга кенг меҳнаткашлар оммасини жалб қилиш, социалистик мусобақани ташкил этиш — янги жамият қуришнинг муҳим омилларидир. Хўжалик ишларининг ана шу соҳаларига моҳирона раҳбарлик қилиш партия ходимларининг асосий ва жонажон ишидир.

КПСС Марказий Комитетининг март (1965) Пленуми қишлоқ хўжалигини ривожлантириш борасида янги саҳифалар очди. Пленумда қабул қилинган қарорлар халққа, унинг ижодий кудратига ленинча ишонч билан суғорилган. Бу қарорлар қишлоқ меҳнаткашларининг ташаббусига кенг йўл очиб берди, уларнинг моддий ишлаб чиқаришни юксалтиришдан, қишлоқда ишлаб чиқариш ва ишлаб чиқарувчи кучларнинг ҳамиша такомиллаштирилиб борилишидан моддий ва маънавий манфаатдорлигини оширди. Бу ерда гап барча қуйи бўғинларда — бошланғич партия ташкилотларида илмий бошқариш ҳақида бораётир. Бу борада бизнинг область партия ташкилотимиз анчагина тажриба тўплади. Биз ишни хўжалик ҳисобини мустаҳкамлаш, ҳисоб-китобни ва назоратни тўғри йўлга қўйишдан, колхоз ва совхозларда, фабрика ва заводларда ишлаб чиқаришни моддий ва маънавий рағбатлантиришни мувофиқлаштиришдан, омманинг активлигини оширишга эришишдан, социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдиришдан бошладик.

Ҳар бир раҳбарнинг санъати муваффақиятнинг бошқа ҳамма таркибий қисмларига туртки бўла оладиган бошланғич бўғинини топа билишдан иборат. Социалистик экономикада бу — ҳисоб-китоб ва назоратдир. Шунинг учун ҳам область партия комитети бошланғич партия ташкилотларининг бутун диққат эътиборини экономиканинг ана шу муҳим соҳасига қаратди. Кадрларнинг рақамлар маъносига тушуниб, хўжаликка раҳбарликни янада яхшилаш йўлларини ишлаб чиқиш учун уларни таҳлилга ўргатишга алоҳида эътибор берилди.

Бироқ таҳлил умуман эмас, балки маълум муддатга керак. Маълумки, бундан бир неча йил аввал область колхозларининг йиллик ҳисоботлари уч-тўрт ой кечикиб тузиларди. Шунинг учун ҳам область партия комитети хўжаликнинг барча бўғинларида — звено ва бригадалардан тортиб то район ва область ташкилотларигача — ҳамма ерда ҳисоб-китоб тартибига қатъий амал қилиш учун жиддий кураш олиб борди. Ҳисоб-китоб ва контролнинг бошида турган кишиларга — ҳисобчи ходимларга, экономистларга, агрономларга ва колхоз-совхозларнинг бошқа мутахассисларига нисбатан талабчанликни ошириш керак эди. Кўп нарса ана шу кишиларга, уларнинг нечоғли сифатли ва масъулият билан ишлашига боғлиқ. Шунинг учун ҳам айни вақтда биз уларни бошқа ишларга сафарбар этишдан озод қилишга эришдик.

1964 йилнинг сентябрида область партия комитети Иштихон районининг «Халқобод» колхозида ҳисобчи ходимлар ва колхоз раҳбарларининг область кенгашини ўтказди. Аввал бир группа экономистлар хўжалик фаолиятини ва унинг ички резервларини таҳлил қилиб чиқишди. Натижада ҳисобчи ходимларнинг асосий ишдан бошқа ишларга сафарбар қилиниши хўжаликка қанчалик қимматга тушаётгандиги кўринди-қолди.

Узоқ вақтлар давомида бригадаларда ҳисоб китоб табелчи ихтиёрига ташлаб қўйилган эди ва унинг қандай олиб борилаётгани билан хеч ким қизиқмасди. Область партия ташкилоти буни ўз назоратига олди. Ҳақиқатан ҳам партия комитетлари бригада ички ҳисобини таҳлил қилиб кўрганларидан сўнг бу ишнинг нақадар муҳимлиги маълум бўлди-қўйди.

Ҳисоб-китоб ишида тартиб ўрнатиш энг аввало технологик интизомга риоя қилиш соҳасида катта ўзгаришларга олиб келди. Таҳлил шуни кўрсатдики, 1964 йилгача фан исботлаб берган чигит экиш билан бир вақтда ўғит солишдек самарали усулнинг фақат 10 процентигина хўжаликларда қўлланилаётган экан. Ўғитларни бригадалар ўртасида тақсимлаш устидан хеч қанақа назорат олиб борилмаган. Натижада баъзи бригадалар 1,5-2 нормадан ўғит олишган бўлса, бошқалари хеч нарса олмаган. Шунинг учун ҳам кўпгина бригадаларда ҳосилдорлик жуда паст бўлган. Ўғитлашнинг илғор усулларини ҳар бир хўжалик ва бригадаларда қўллаш учун бизга икки-уч йил керак бўлди. Қатъий ҳисоб-китобнинг жорий этилиши экинларнинг дастлабки озиқлантирилишини ташкил этишни тартибга солиш, кўпгина бригадаларда ғўзани группа усулида суғоришга ўтиш, чорвачиликда дағал хашакни майдалашни кенг қўллаш имконини берди.

Орадан икки йил ўтгач, «қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришига партия раҳбарлигида иқтисодий усулларни янада такомиллаштириш тўғрисида»ги масала область партия комитетининг пленумида муҳокама этилди. Колхоз ва совхозларнинг партия ташкилотлари ўзларининг конкрет тадбирларини амалга оширишда иқтисодий қонунларга асосланадиган бўлдилар, ўз олдиларида турган вазифаларнинг илмий асосланишига эришдилар ва шу асосда ишлаб чиқаришни янада юксалтириш учун кураш олиб бордилар.

Халқнинг ўзи хўжайин бўлган бизнинг социалистик жамиятда ҳар бир меҳнаткашнинг, ишчининг, колхозчининг ишлаб чиқаришни бошқаришда актив қатнашишига эришмоғимиз керак. Бизда бунга қандай эришилмоқда?

Биз бир неча йил бурун қатор хўжаликларда текшириш ўтказиб, уларнинг кўпчилигида ҳисобот йиғилишидан ташқари бирорта ҳам йиғилиш ўтказилмаганини аниқладик. Йилига бор-йўғи бир мартагина йиғилиш ўтказилганда колхозчи бошқаришда онгли равишда қатнаша оладими? Йўқ. Шунинг учун ҳам Уставга биноан биз колхозларда квартал йиғилишларини ўтказа бошладик. Бунда колхоз раиси, бухгалтер ва экономист бригадага бориб колхозчилар билан биргаликда кўрсаткичларни кўздан кечиришади. Ҳар бир бригададаги ишнинг ҳолатини ана шу тарзда текшириб кўрилгач, йиллик ҳисобот тайёрланади. Хўжалик ишлари билан олдиндан танишган колхозчи уни қизиқтираётган проблемалар муҳокамасида онгли ва актив қатнашади. Биз омманинг меҳнатдаги активлиги ва ижодий ташаббускорлигини ўстиришнинг, ҳар бир меҳнаткашнинг ишлаб чиқаришни бошқаришда онгли иштирок этишининг ленинча принципларини ана шундай амалга оширмоқдамиз.

Кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашнинг ленинча принципига амал қилиб, биз уларнинг стабиллигига-барқарорлигига эришдик. Кадрларнинг стабиллиги эса иқтисодий ишларни такомиллаштиришда, хўжалик қурилишига партия раҳбарлигида илмий усулларни жорий этишда жуда муҳим аҳамиятга эгадир. Кадрлар барқарор бўлганда, улар ўз ишларини такомиллаштириб борадилар ва ўз ишларидан яхши қониқадилар. Худди мана шунинг учун ҳам КПСС XXIII съезди қарорларида кадрларни тез-тез алмаштириш практикаси қаттиқ қораланган эди.

Бизда мутахассисларни раҳбарлик лавозимларга кўтариш бўйича анчагина ишлар қилинди. Агар бундан беш-олти йил бурун колхоз раислари ва совхоз директорларининг 50 процентга яқини мутахассислар бўлса, эндиликда улар 90 процентдан ҳам кўпчиликни ташкил қилади. Бироқ бу ишда ҳали камчиликлар йўқ эмас. Буни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети жуда ҳақли равишда кўрсатиб ўтди.

Бошқариш илмий жараёнларни таҳлил қилиш ва шу асосда илмий тавсияномаларни ишлаб чиқишни тақозо этади. Колхоз раиси ўз ишини таҳлил қила билиши ва шу таҳлил асосида хўжалик истиқболларини белгилай олиши лозим. Биз колхоз раислари ва бухгалтерлари билан учрашганимизда уларнинг кўпчилиги таҳлил қилишни билмасликларига ишонч ҳосил қилдик. Шунда бизда кадрларни амалий ишга ўргатиш вазифасини олға суриш фикри туғилди.

1965 йилда область ташкилотларининг ходимлари, олимлар, мутахассислар Иштихон районидаги «8-март» колхозининг фаолиятини ҳар томонлама таҳлил қилиб чиқиб, материал тайёрлашди. Кейин бу ерда область ва район активларининг иштирокида барча хўжалик раҳбарларининг семинари ўтказилди. Область партия комитети секретарларидан бири шу колхоз фаолиятининг таҳлили бўйича доклад қилди.

Таҳлил кўпгина саволларга жавоб берди. Семинар қатнашчилари таҳлил туфайли ҳосилдорликнинг нима сабабдан пастлигини, нега кам сут соғиб олинаётганлигини, ем-хашакнинг озлигини, хўжалик айрим соҳалардан нега зарар кўраётганини, колхозчиларнинг моддий манфаатдорлиги нега паст даражада эканини билиб олишди. Кишилар таҳлилга ана шундай ўргана бошлашди.

Энг муҳими таҳлил бухгалтерияларда қолиб кетмаслиги керак. Халқни ундан хабардор қилиш лозим. Колхозчиларни таҳлилга ўргатиш керак. Қишлоқда иқтисодий ишни кучайтиришнинг маъноси ҳам шунда.

Эндиликда кишиларни таҳлил қилишга, шу асосда хўжаликнинг тараққиёт истиқболини белгилашга ўргатганимиздан сўнг ўринсиз бўлган кўпгина нарсалар йўқола бошлади, экономика яхшироқ ривожлана бошлади, колхозчининг иш ҳақи икки баробар кўпайди.

Бироқ, хўжакўрсингагина эмас, балки илмий равишда раҳбарлик қилиш керак. Шу боисдан биз Куйбишев номли колхозда перспектив планлаштиришнинг махсус методини ишлаб чиқдик. Таҳлилдан сўнг, илмий ютуқларни ва хўжаликнинг ҳар бир тармоғи бўйича илғор практикани қўллашни ҳисобга олган ҳолда шу хўжаликнинг истиқболи белгилаб берилди.

Область партия комитетининг топшириғи билан бир группа мутахассислар Куйбишев номли колхозда катта ишларни амалга оширдилар. Улар ҳар бир тармоқ ва хўжаликдаги барча техник-ишлаб чиқариш, ташкилий ва иқтисодий факторларни тўла ҳисобга олган ҳолда комплекс планлаштириш методикасини ишлаб чиқдилар. Область партия комитетининг бюроси ишлаб чиқилган методни қўллаб-қувватлади ва уни областнинг барча хўжаликларига жорий қилишни тавсия этди. Планлаштиришнинг ана шу методини амалга оширишда ёрдам бериш учун колхоз ва совхозларга мутахассислар юборилди.

КПСС XXIII съезди қарорларини ижодий бажара бориб, область партия ташкилоти қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишда илмий ва иқтисодий методларни жорий этиш бўйича анчагина ишларни амалга оширди. Бу айниқса асосий тармоқ — пахтачиликни ривожлантиришда эришган ютуқларимизда яққол кўриниб турибди. Агар 1962-1965 йилларда пахтанинг ўртача ҳосилдорлиги 19,7 центнерни ташкил этган бўлса, кейинги 4 йил ичида у 22,9 центнерга етказилди, ёки ҳосилдорлик 3,2 центнер кўтарилди.

Ўртача йиллик пахта етиштириш сўнгги 4 йил ичида 3[illegible],2 минг тоннани ташкил этди, ҳолбуки, ундан олдинги 4 йил ичида у 334,4 минг тонна бўлган эди.

КПСС Марказий Комитетининг март (1965 йил) Пленумидан сўнг партиямиз ишлаб чиққан ташкилий-иқтисодий тадбирлар колхозлар экономикасини мустаҳкамлаш, колхозчилар ва совхоз ишчиларининг фаровонлигини ошириш имконини берди. Агар областимиз колхозлари 1964 йилда 161,2 миллион сўм пул даромади олишган бўлса, 1969 йилда бу кўрсаткич 227,8 миллион сўмни ташкил этди. Колхозчининг ўртача ойлик иш ҳақи 1964 йилдаги 51 сўмдан 1969 йилга келиб 76 сўмга етди.

Даромаднинг кўпайиши областимиз колхозчиларига ишлаб чиқаришни кенгайтиришга кўпроқ маблағ ажратиш имконини берди. Бўлинмас фондга ажратилаётган маблағнинг кўпайганлиги ишлаб чиқариш, маданий-маиший ва ирригация қурилишларини кенг қулоч ёйдиришга имкон берди.

Каттақўрғон районининг Ленин номли, Нарпай районининг Киров номли ва «Коммунизм», Булунғур районининг «Октябрь» колхозлари ва қатор бошқа хўжаликлар шаҳар типидаги йирик посёлкалар қурмоқдалар. Бу посёлкаларда газ, водопровод, канализация каби барча қулайликлар мавжуд.

Келгусида областимиз олдида янада кенг истиқболлар очилмоқда. 1975-1980 йилларда яна 100 минг гектаргача ер ўзлаштириш мўлжалланмоқда. Бунга Юқори Зарафшон тўғони қурилиши ҳисобига эришилади. Суғориладиган ерларнинг кенгайиши пахта экиладиган ерларни ҳозирги 165-170 минг гектар ўрнига 220-230 минг гектарга етказиш имконини беради.

Беш йилликнинг сўнгги — зарбдор йили қишлоқ хўжалик ходимлари зиммасига кўпгина вазифаларни юклайди. Колхозчилар, совхозларнинг ишчилари, мутахассислар, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари юбилей йилида барча маҳсулотлар бўйича давлат планини бажарибгина қолмай, балки ошириб адо этиш учун зўр бериб курашмоқдалар. Баҳорда об-ҳаво шароитининг ниҳоятда оғир келишига, ҳаддан-ташқари кўп дўл ва сел ёққанига қарамай, ғўзалар барвақт ундириб олинди. Ҳозирги кунда бепоён далаларда 400 минг тонналик Самарқанд пахтаси учун қизғин кураш кетяпти.

Эндиликда ферма ишларига, чорвачилик маҳсулоти етиштиришни янада кўпайтириш, унинг таннархини пасайтириш тўғрисида ғамхўрликни ҳар бир хўжаликда сезиш мумкин. 1969 йилги қишлов даврида йўқотилган моллар ўрнини қоплаш учун қоракўлчилар белгилаган тадбирлар муваффақиятли бажарилмоқда. 380 мингдан зиёд қўзи устириш учун қолдирилди. Бу эса шу йилнинг ўзидаёқ 1969 йил бошларида бўлган қўйлар сонидан анча зиёддир.

Коммунистлар, областимизнинг барча меҳнаткашлари Ленин васиятларига амал қилиб, КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларини бажара бориб 1970 юбилей йилини меҳнатда янгидан-янги ютуқлар билан нишонлашга интилмоқдалар, социалистик Ватанимизнинг янада гуллаб-яшнаши учун курашда муҳим янги одим ташламоқдалар.

Тошкент шаҳридаги 42-магазин коллективи харидорларга доимо намунали хизмат кўрсатади. Суратда: магазиннинг катта сотувчиси, коммунистик меҳнат зарбдори Раҳима Мамажонова. Пастдаги сурат Тошкентдаги 66-озиқ-овқат магазинидан олинган. У Куйбишев районидаги йирик савдо марказларидан. Ф. Комилова билан Б. Абдижалилова шу магазиннинг хушмуомала сотувчилари.

И. Глауберзон фотолари.

ЖУРНАЛЛАРНИНГ ЯНГИ СОНЛАРИДА

«ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИ»

Журналнинг 7-сони «Интизом ва масъулият» сарлавҳали бош мақола билан очилади.

Журналнинг «Ленин лекторияси» бўлимида тарих фанлари кандидати В. Теннинг «Марксизм-ленинизм — яхлит интернационал таълимот», Ўзбекистон касаба союзлари республика советининг раиси М. Зоидовнинг «В. И. Ленин социалистик ва коммунистик қурилишда касаба союзларининг роли тўғрисида» сарлавҳали мақолалари босилган.

«Экономика, ишлаб чиқариш, меҳнат» рубрикаси остида иқтисод фанлари кандидати И. Ёқубовнинг «Хўжалик ҳисоби ва рентабеллилик—реформанинг асосий иқтисодий омиллари», Тошкент область ижроия комитетининг раиси Э. Шайховнинг «Қишлоқ қурилишини индустриал асосга ўтказайлик», Ўзбекбирлашув правлениесининг раиси М. Ҳасановнинг «Қишлоқда савдони кенгайтирайлик ва такомиллаштирайлик» сарлавҳали мақолалари ҳам журнал саҳифасидан ўрин олган.

ХИЗМАТИНГИЗГА ТАЙЁР

Пойтахтнинг Ш. Руставели кўчасидаги 27- гастроном доимо харид қилувчилар билан гавжум.

— Гастрономимиз ходимлари, — дейди бўлимлар бошлигининг ўринбосари Раҳмат Юсупов, — аҳолига намунали хизмат қилиш, улар эҳтиёжларини қондириш учун жон куйдириб ишлайди. Бизда савдо ходимларининг харидорларга бўлган муносабатлари назорат қилиб борилади.

Кондитер бўлимининг сотувчиси Мавлудахон Эшонхўжаеванинг ишини кузатиб турган ҳар бир киши чаққон, лобар бу қизнинг қўли-қўлига тегмай ишлашини, ҳар бир харидор билан ширин муомала қилиб, уларнинг кўнглини кўтаришининг гувоҳи бўлади.

— Қизим, шоколодларингнинг қанақаси бор?

— «Дилором», «Лочин», «Янги ер», Эринмай, ширинликлар турини бирма-бир санаб беради у.

— Раҳмат, барака топ.

Бундай ширинсухан, хушмуомала сотувчилардан Худойбердиев, Эргашев, Мусаев, Краскова, Зияева кабилар ҳам харид қилувчилардан кўплаб раҳматлар эшитадилар.

Аҳил коллективга эга бўлган гастроном ҳар доим кунлик, ойлик, квартал планини ортиғи билан бажариб келмоқда. Гастроном квартал планини 110 процент адо этиб, 1 миллион 100 минг сўмлик маҳсулот сотди.

— Гастрономда ўзига-ўзи хизмат қилиш,—дейди бўлим бошлиғининг ўринбосари Людмила Авдаева. — бўлимида бўлган ҳар бир киши ўзига керакли маҳсулотни топа олади. — Вақт — тежалган бойлик, деган сўзга амал қилиб, харидорларнинг навбат кутиб, вақтларини олмаслик учун тайёр маҳсулотлар — макарон, ун, гуруч ва бошқаларни пакетларга жойлаб сотамиз. Бу усул савдо ходимлари учун ҳам, харид қилувчилар учун ҳам жуда қулай. Ҳозир пойтахт аҳолисига ҳар куни 2 тоннага яқин маҳсулотлар сотяпмиз. Июль ойининг ўзида 45000 сўмлик маҳсулот сотиш мажбуриятини олган аҳил коллектив планга қўшимча яна 20.000 сўмлик маҳсулот сотиш мажбуриятини олди.

М. РАШИДОВА.

ҲАЁТ ЧАШМАСИ

Ерларни суғориш ва мелиоратив ҳолатини яхшилаш қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришнинг муҳим омили. КПСС Марказий Комитетининг июль Пленумида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев докладида ҳам ана шу масала қайд этилди.

Сув хўжалиги иншоотлари қурилишига давлат жуда катта маблағ сарфламоқда. Беш йилликнинг ўтган тўрт ярим йили мобайнида Хоразм областининг ўзидагина 62 миллион сўмлик ирригация ва мелиорация ишлари бажарилди. Бу аввалги беш йилдагига нисбатан 2.1 марта кўп. Шу давр ичида суғориладиган ва заҳи қочириладиган ерларда қурилиш ишлари ҳажми ҳам кенгайди.

Йирик сув хўжалиги қурилиши ташкилоти бўлган трестимиз коллективи дуруст ишлаяпти. Беш йиллик план тўрт ярим йилда бажарилди. Шу давр ичида 40 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари қилинди. Трестимизга қарашли Хоразм қурилиш-монтаж бошқармаси 15 миллион сўмлик, Янгибозор қурилиш-монтаж бошқармаси 10 миллион сўмлик иш бажариб, намуна кўрсатди.

Санаб кўрсатишга арзигулик ишларимиз бор. Республикалараро Полвон—Ғозовот каналида янги гидроузел қурилди. У секундига 120 куб метр сув ўтказа олади. Қўшимча сув берадиган Туямўйин канали қурилиши Хоразм области ва Туркманистон республикасининг Тошовуз группа районларида 185 минг гектар ерни сув билан таъминлашни яхшилади. Бу объект қурилишида 12 миллион куб метр тупроқ, 12 минг куб метр бетон ва темир-бетон ишлари бажарилди. Секундига 250 куб метр сув ўтказадиган иншоот, автомобиль ва темир йўл кўприклари қурилди.

Яқинда Туронгисоқа канали қурилишининг битишига бағишлаб тантана бўлди. Канал ва иншоот Гурлан райони ҳамда Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг Амударё районо территориясидаги 55 минг гектар ерни сув билан таъминлайди. Октябрь—Орна каналида ҳам янги иншоот қурилди.

Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш соҳасида катта ҳажмда ишлар бажарилмоқда. Ғозовот — Давдон коллектори ишга туширилди. Абдулкўл, Жирмизкўл коллекторлари қурилиши ниҳоясига етказилаётир. Янгиариқ районида ёпиқ дренажлар қуриш тажрибаси яхши натижа берди.

Ал-Хоразмий номли шоликорлик совхозида 2200 гектар ерни ўзлаштириш ҳам трестимиз зиммасида эди. Бу ерда жами 7 миллион 740 минг сўмлик қурилиш ишлари бажарилди. Шунингдек, Гурлан районидаги «Янгиобод» шоликорлик совхозида 440 гектар ер ўзлаштирилди.

Шоликорлик совхозлари истиқболи порлоқ. Қурилиш ишлари кўлами янада кенгаймоқда. Янги гидроиншоотлар, суғориш ва мелиорация тармоқлари қуриш қизғин бормоқда. Бетончилардан И. Бекжонов, Э. Қурёзова, экскаваторчилардан И. Машарипов, В. Ткаченко, бульдозерчилардан С. Қозоқов, В. Морозов, скрейперчилардан А. Раҳимов, В. Романенко сингарилар жонкуярлик билан ишлашяпти.

Олдимизда катта вазифалар турибди. Область совхозларида янги ерларни комплекс ўзлаштириш, сув хўжалиги объектларини ишга тушириш, қурилиш-монтаж ишлари сифатини яхшилаш ана шулар жумласидан. Бу ишларни муваффақиятли амалга ошириш КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорига амалий жавобимиз бўлади.

А. ИНИЛЕЕВ,
«Хорезмсовхозводстрой» трестининг бош инженери, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ирригатор.

ТОШКЕНТ: кеча бугун И. ДУШКИН фотоси (ЎзТАГ).

ИШЧИЛАР — ДЕҲҚОНЛАРГА

ЕЛКАДОШМИЗ

Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш кўп жиҳатдан колхоз-совхозларни зарур техника, машина ва механизмлар билан тўлароқ таъминлашга боғлиқ. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев июль Пленумида қилган докладида эса ана шу вазифани тўла-тўкис бажаришда қишлоқ хўжалиги машинасозлиги корхоналари билан бирга бошқа завод ва фабрикалар ҳам катта ҳисса қўшиши мумкинлигини айтиб ўтди. Пленум қарорида бу фикрлар ифодасини топган.

Қўйилган масала қанчалик тўғрилигини айтиб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Узоққа бормайлик. Буни бизнинг корхонамиз мисолида яққол кўриш мумкин. Заводимизда деҳқонларга кўмаклашиш учун имконият бор. Коллективимиз уни 1964 йилдан бошлаб ишга соляпти. Ўша йили паррандачилик фермалари учун «КНМ-2» маркали батареянинг дастлабки намунаси тайёрланди. 4800 сўм турадиган батареянинг узунлиги 19 метр. У жўжа очириш ва уни 2 ёшгача парвариш қилишда қўлланади. Ўтган 6 йилда ана шундай батареядан 1316 та ишлаб чиқарилди. Ҳозир бу маҳсулотимизни кўпгина хўжаликларда учратиш мумкин.

Заводимизнинг қўшимча маҳсулоти таърифи тезда узоқ-узоқларга ҳам етиб борди. Республикамиздан ташқари Омск, Воронеж, Магадан, Узоқ Шарқдан ҳам буюртмалар ола бошладик. Дастлабки йиллари бир нечтадан тайёрлаган бўлсак, ўтган йили 300 та тайёрладик. Юбилей йилининг 6 ойида буюртмачиларга юборган маҳсулотимиз 150 дан ошиб кетди.

Партиямиз Марказий Комитетининг июль Пленуми бу маҳсулотни янада кўпроқ ишлаб чиқаришга йўлланма берди. Бу йил «Узсельхозтехника»нинг Сирдарё область бирлашмасига 5 та, Қорақалпоғистон Автоном Республикасига 2 та, Андижон областига 6 та, «Малик» тажриба-намуна совхозига 5 комплект батарея тайёрлаб беришимиз керак. Республикамиздан ташқари хўжаликлардан келган буюртмалар ҳам жуда кўп. Ҳозир буюртмаларни тезоқ етказиб бериш ҳаракатидамиз.

Яқинда яна битта иш бошладик. Жўжани 2 ёшдан бошлаб боқиладиган янги батарея пойиҳаси тайёрлашга киришдик. Бу батарея тўла механизациялашган бўлади. Ҳажми олдингисидан икки марта катталиги туфайли меҳнат унумдорлиги ҳам ортади. Мақсадимиз 1971 йили ана шундай такомиллашган батареялардан 400 тасини хўжаликларнинг паррандачилик фермаларига етказиб беришдир.

Заводимиз Сирдарё областидаги «Самарқанд» совхози, Тошкент область Калинин районидаги Ленин номли колхозни оталиққа олган. Ўтган йилиёқ бу хўжаликларга 7 минг сўмлик техникавий ёрдам кўрсатган эдик. Бу йил ҳам оталиқ ёрдамини бўшаштирмаяпмиз. Улар қандай ёрдам кераклигини хабар қилишди. Шунга кўра уларга қишлоқ хўжалик машиналарини ремонт қилишда эҳтиёт қисмлар, бўёқ, сим, аккумулятор кислотаси етказиб берадиган бўлдик. 8 кишидан иборат слесарлар бригадаси кечагина совхозга жўнаб кетди. Улар қоп-қанорсиз пахта ташийдиган прицеплар ҳамда пахта териш агрегатларини йиғим-терим мавсумига тайёрлашда ёрдам берадилар. Заводнинг транспорт хизмати бошлиғи А. Степигин ремонт ишлари қандай бораётганини назорат қилиб турибди.

Деҳқонлар учун қўлимиз очиқ. Бундан буён ҳам уларга имкони борича самарали ёрдам кўрсатишга ҳаракат қиламиз. Бу бизнинг бурчимиз.

М. АБДУЛЛАЖОНОВ,
Тошкентдаги самолётсозлик заводи партия комитети секретарининг ўринбосари.

ҚУЁШ СОАТИ

Кейинги 2 миллион йил давомида Европа, Осиё ва Африканинг шимолини бир неча бор музликлар қоплаган. Бунинг сабаби нимада? Музликлар ибтидоий одамлар ҳаёти ва табиатга қандай таъсир қилган? Бу саволларга СССР Фанлар академияси археология институтининг Ленинград бўлими ва Шимолий-Ғарбий геология бошқармасининг бир гуруҳ олимлари жавоб беришга ҳаракат қилдилар.

Европага музликларнинг сурилиши Скандинавия тоғларидан бошланган. Музликлар бир қанча йўллар билан Шарқий Европа текисликларига, Шимолий Польша ва Шимолий Герман паст текисликларига, шунингдек, Дания, Англияга сурилиб келган. Ўша даврда денгиз ва океанларнинг сатҳи пасайган. Масалан, сўнгги муз босиш даврида денгиз сатҳи ҳозиргига қараганда 120 метр паст бўлган. Шимолий денгиз мутлақо бўлмаган. Англия эса қор ва музликлар билан қопланган қуруқликнинг бир чети эди, холос. Африка ва Осиё саҳроларида жуда кўп ўсимликлар ўсган, дарёлар оққан, катта майдонларни кўллар эгаллаган...

Лекин орадан бир неча минг йиллар ўтиши билан Ернинг қиёфаси ўзгарган. «Музликлараро давр» бошланиб, музлар эриган. Иқлим иссиқлашган. Эриган музлар ҳисобига эса денгиз ва океанлар сатҳи кўтарилган.

Бу даврга хос хусусиятлардан яна бири шуки, муз остида қолган ерлар кўтарила бошлаган. Ҳозир ҳам биз музликлараро даврда яшамоқдамиз. Гарчи ҳозир «классик» музликлараро даврдагидек иссиқ иқлим мавжуд бўлмаса-да, (чунки ер сатҳининг 15 миллион квадрат километрдан ортиқроқ қисми ҳали ҳам музликлар билан қопланган) бир пайтлар қалин муз остида қолган районлар ҳозир ҳам кўтарилишда давом этмоқда. Масалан Болтиқ денгизининг шимолий районлари, Канаданинг Арктик архипелаги шулар жумласига киради. Ботника қўлтиғининг шимолий қисми эса йилига 10 миллиметр тезликда кўтарилмоқда.

Астрономларнинг аниқлашига кўра, ернинг қуёш атрофида айланиш орбитасидаги баъзи элементлар даврий ўзгаришларга учраб туради. Югославиялик астроном М. Миланкович 30- йилларнинг бошидаёқ қуёш орбитасидаги элементларнинг ўзгариши билан ерга тушаётган қуёш нурларининг миқдори ўртасида маълум алоқа мавжудлигини ҳисоблаб чиққан эди. Олимнинг ҳисоблаши бўйича қуёш радиациясининг кучли ва кучсиз даврлари ўзаро алмашиниб туради. Радиация кучсиз даврдагидан ҳам пастлашса, ер юзини муз босиши мумкин.

Кейинги йилларда геологлар радиактив изотоплар ёрдамида бу масалани аниқ ҳал этиш йўлини топдилар. Ҳозир сўнгги 100 минг йилнинг геологик тарихи ишлаб чиқилган. Геологлар музликларнинг пайдо бўлиши, уларнинг тарқалиш территориялари ва охирги музликнинг қайтиш тарихини ҳам аниқладилар.

Ленинградлик олимлар қуёш радиацияси ўзгаришини геологик маълумотлари билан солиштириб кўрдилар. Маълум бўлишича, музликларнинг пайдо бўлиш даври қуёш радиацияси ниҳоятда камайган даврга тўғри келар экан. Музликларнинг бутунлай эриб кетиш пайти эса қуёш радиациясининг энг юқори кўтарилган даврига тўғри келган..

Тўртламчи давр — инсоният эрасидир. Ҳали одам пайдо бўлмаган даврга оид археологик текшириш натижаларини геология ва қуёш нурлари ўзгариши бўйича олиб борилган тадқиқотлар билан солиштириш жуда қизиқ натижаларни келтириб чиқармоқда. Танзания территориясидаги чуқур бир ғорлик тагида ибтидоий овчилар томонидан ўлдирилган йиртқич ҳайвонларнинг суягидан қилинган беўхшов қуроллар топилди. Физиклар бу топилмаларнинг ёшини аниқладилар. Улар бундан 2 миллион йиллар аввал ишлатилган экан.

Нисбатан оз давр ичида инсон Африка ва Осиёнинг тропик областларини ўзлаштирди, Европанинг жанубига ҳам ўтди. Лекин Европада қадимий одамларнинг тарқалиши тахминан 600 минг йил илгари содир бўлган. Музликлар яқинидаги чўлларда қадимий одамлар ўзгарувчан табиат шароитларига мослашишга мажбур бўлганлар. Европа ва Ўрта Ер денгизи территорияларида сўнгги музликлараро даврида, яъни бундан тахминан 40 минг йиллар муқаддам ҳозирги одам қиёфаси шаклланган.

Қуёш радиациясининг сўнгги кучайиш даври, яъни музликлар даврининг тугалланиши бундан 10 минг йиллар муқаддам содир бўлган. Табиатдаги бу буюк ҳодисалар инсоният ҳаётига ҳам жуда катта ўзгаришлар киритди. Айни ўша даврда Олд Осиёда дастлабки деҳқончилик ва чорвачилик пайдо бўлади. Деҳқончилик маданияти ҳамда чорвачилик Европа ва Африка қитъаларига ҳам тарқалади. Чорвачилик ҳамда деҳқончиликнинг ўсиши инсонни табиат қуллигидан озод қилди, цивилизация куртак ота бошлади.

П. ДОЛУХАНОВ,
география фанлари кандидати. (АПН).

БУХОРОДАГИ Қоракўл заводида бу йил икки миллион донадан ортиқ қоракўл тери қайта ишланади. Корхона коллективи йиллик планни 7 ноябргача бажариш мажбуриятини олди. Суратда: завод бош инженери Б. Тошмуродов (чапда) ва илғор сараловчи М. Рўзиева заводга келтирилган қоракўл териларнинг сифатини текшириб кўришяпти.

В. Сироткин фотоси.

Коммунистик ахлоқ ва одоб масалалари

КАМТАРГА КАМОЛ

Енгил киши ўзин тутади баланд —
Тарозунинг бўш палласи монанд
Низомий ГАНЖАВИЙ.

«Камтар» деганда одамохун, ўзи илм эгаси, жафокаш, меҳнаткаш ёки етук ҳунар соҳиби бўла туриб, барчага баробар муомала қиладиган кишилар кўз олдимизга келади. Камтар кишилар ҳақида сўз борганда, энг аввало қонуний равишда дунёда энг улуғ инсон Владимир Ильич Лениннинг буюк сиймоси гавдаланади. Кишилик жамияти тарихида оламшумул воқеа — жаҳонда биринчи социалистик давлатнинг, Коммунистик партиянинг асосчиси — Ленин ҳаётда энг хушмуомала ва камтарин инсон бўлганлигини биз яхши биламиз ва бу билан фахрланамиз. Улуғ доҳиймиз муҳим давлат ва партия ишлари билан банд бўлишига қарамай, касалхоналарни, болалар уйларини, мактабларни бориб кўришга вақт топа олар эди...

Ишхона ва муассасаларда, ўқув даргоҳлари ва колхоз, совхоз далаларида, биз мулоқотда бўлган одамлар орасида ўнлаб, юзлаб камтар дўстларни, раҳбарларни учратамизки, уларнинг хушмуомаласи, камтарлигига таҳсинлар айтамиз. Бирор қийинчилик, кўнгилсиз воқеа юз берганда уларнинг маслаҳатига ошиқамиз. Улар суҳбатидан дилимиз таскин олиб, руҳимиз енгил тортади.

Ҳамкасб дўстларимиздан бири кеча-кундуз машаққатли хизматлари эвазига 35 ёшида фан доктори бўлди. Биз бу камтарин, ажойиб истеъдод эгасини чин кўнгилдан ҳурмат қиламиз. У мунозаралар пайтида баъзиларга ўхшаб ўзининг билимдонлигини ва олимлик унвонини рўкач қилмайди, гап шу ҳақда борадиган бўлса, суҳбат мавзуини бошқа муҳимроқ нарсаларга буриб юборишга ҳаракат қилади. Тўй-ҳашамларда эса у дастурхон тўрида эмас, меҳмонларга хизмат қилаётган бўлади. Шу билан у «отдан тушиб» қолмайди, қайтага кишилар назарида унинг қиёфаси яна ҳам гўзаллашади.

Лекин ҳаётда баъзан бунинг тескариси ҳам учраб туради. Ўқиш давомида яхши ўзлаштириши ёки намунали хулқи билан тенгдошларидан сал бўлса-да устунроқ турмаган бир шогирд врачлик дипломини олибоқ, имтиёзли талабаларга мўлжалланган аспирантурага кирди-ю, домланинг мунтазам ғамхўрлиги ва кундалик амалий ёрдамларидан баҳраманд бўлиб кандидатлик диссертациясини ҳам ёқлаб олди. Ёш олимнинг дастлабки илмий муваффақиятдан боши айланиб қолди. Орадан сал ўтмай у маънавий жиҳатдан ўзгариб кетди. У хизмат жойида ҳам, оиласида ҳам ўзига алоҳида ҳурмат талаб бўлиб, ўзгалар истеъдодини менсимайдиган одат чиқарди. Педагогика қоидаларига хилоф равишда ўз талабаларини сенсираб сапира бошлади. Ижодий коллектив ва биродарларининг самимий панд-насиҳатларини эса «истеъдодни бўғиш, кўролмаслик» деб тушунди. Ниҳоят, илмий мажлисларнинг бирида ўз устозини «илмда оркада қолаётган шахс» деб аташдан ҳам тоймади... Бора-бора илм даргоҳига тасодифан кириб қолган бу шахс барчанинг назаридан қолди.

Камтарлик ҳақида сўз юритар эканмиз, яна бир воқеий ҳикояга эътиборингизни жалб этмоқчимиз.

Йил бўйи сурункали, мураккаб илмий педагогик ишлардан ақлий ва жисмоний чарчаган К. исмли бир илмий ходим меҳнат отпускасини олди. Аҳил оила маслаҳатлашиб ёзда Қрим соҳилларида дам олишга аҳд қилишди. Сафарга ҳозирлик кунлари яқинлашганда, К. нинг умр йўлдоши, медицина ҳамшираси Ш. га ишхонада меҳнат отпускаси бериш мумкин эмаслиги маълум бўлди. Гўё меҳнат отпускаси графигига биноан Ш. яна бир ой кутиши зарур экан. Бу кутилмаган воқеадан саросимага тушган К. аввал касалхона бош врачига мурожаат қилди. Бош врач графиклар ҳақидаги кўрсатмани пеш қилиб, соғлиқни сақлаш юқори ташкилотларидан бирига мурожаат қилишни маслаҳат берди. Эски бир қадрдони ҳозир соғлиқни сақлаш муассасаларидан бирида ишлаётгани ёдига тушиб, ўша ёққа йўл олди. Идорани топиб, эшикни очди. Бошлиқ қандайдир бир қоғозни ўқиш билан машғул эди. К. хонага кириб борар экан, очиқ чеҳра билан «салом алайкум» дея бошлиқ-дўстига юзланди. Бошлиқ қовоғини уюб, унга бир қараб қўйди-да, ҳеч нарса эшитмагандек яна ўқишда давом этаверди. Қаттиқ хижолатга тушган К. «Танимадингми дейман, биродар» деди. Бу гал бошлиқ лаблари қимирламай, тишлари орасидан «Эшитаман?» деди. К. ни ўтиришга хам таклиф этмади. К. киришининг сабабини қисқа қилиб тушунтириб берди. Қоғоздан бошини кўтармаган бошлиқ дўсти эса: «Буйруқни ўзим берганман, уни бекор қилсам, обрўйимга путур етади» дея рад жавоб берди.

Тор қоронғи йўлакда кўча эшикка қараб кетаётган К. ни очиқ турган хоналарнинг биридан чиққан истараси иссиқ бир аёл саломлашиб тўхтатди. К. бошлиқ олдидаги совуқ учрашувдан сўнг бундай самимий муомала таъсиридан дафъатан чеҳраси ёришди. Аёл эса йўлакда туриб қоғозга имзо чекиб, касалхона бош врачига илтимосни дарҳол қондириш ҳақида кўрсатма берди.

Ҳурматли газетхон! Биз бу икки ижобий ва салбий хислатларни намойиш этувчи — воқеий ҳикояни, ҳикоя қаҳрамонларининг исм-шарифлари ва фамилияларини атайлаб пинҳон тутиб ёздик. Бинобарин, улар бор кишилар.

Мақсадимиз фельетон ёзиш бўлмай, балки ҳикоямиз кенгроқ доирада таъсир кўрсатса, салбий хислатни касб қилиб олган шахсларгина эмас, бу ёмон иллатлар энди бошланаётган «беморлар» ҳам ўз ташқи ва ички қиёфаларига чуқур назар ташласалар, деган умиддамиз.

А. ОҚИЛОВ,
медицина фанлари кандидати, доцент.

ЧЕКАНКА АВЖИДА

Ўз вақтида ўтказилган чеканка пахта ҳосилдорлигини гектар бошига 5-6 центнер кўтаради. Буни кўп йиллик деҳқончилик тажрибасида кўриб тўла ишонч ҳосил қилган Қува районидаги Энгельс номли колхоз пахтакорлари бу йил чеканкани барвақт бошладилар ва тезкорлик билан ўтказмоқдалар. 14-15 ҳосил шохига эга бўлган, етарли миқдорда ҳосил нишоналари тўплаган катта майдонлардаги ғўзалар чеканка қилиняпти. Қисқа вақтда 150 гектар майдондаги ғўзалар чеканкадан чиқарилди.

Бу тадбирни амалга ошириш вақтида ҳосил бермайдиган бачки шохлар олиб ташланяпти. Машина теримига ажратилган ерлардаги ғўзаларни чеканка қилишга алоҳида эътибор беріляпти. Қишлоқ хўжалик мутахассислари чеканкачиларнинг иши устидан назорат олиб бориб, маслаҳатлар бермоқдалар.

Т. ЎРМОНОВ.

МАРРА — 60 ЦЕНТНЕР

Июль ва август ойларида ғўзани тадбиркорлик билан парвариш қилган деҳқон ютади. Буни ўз бригадамиз мисолида кўрдик. Илгари ҳар гектар ердан 20-25 центнер ўртасида пахта хирмони кўтарар эдик. Ҳосил чўғи шунга яраша бўлар эди. Кейинги йилларда парваришни кучайтириб, яхши натижага эриша бошладик. Июль ойида кўп ҳосил тўпланган, август ойида ҳосил қўшилган майдонлардан 55 центнергача хирмон кўтардик.

Бу йилги маррамиз — 60 центнер! Бу ҳар туп ғўзада камида 15-20 та кўсак етиштирилгандагина эгалланадиган маррадир. Шуни ҳисобга олиб парваришни кун сайин кучайтиряпмиз. Ғўзаларга йиллик озуқа нормаси бериб бўлинди. Уч марта комплекс парвариш ўтказилди. Тўртинчи парвариш тугалланиш арафасида турибди. Ғўза қатор ораларини аъзоларимизга бириктиб қўйганмиз. Механизаторлар туп сонининг бутлиги учун бригадир билан баравар жавоб беради. Сувчиларимиз ғўзани қондириб суғоришяпти. Чопиқчиларимиз бегона ўтни бутунлай йўқотдилар. Химизаторларимиз қишлоқ хўжалик зараркунандаларининг тарқалишига йўл қўймаётирлар.

Г. НИЁЗОВ,
Шўрчи районидаги «Ленинизм» колхози пахтачилик бригадасининг бошлиғи.

МАТОНАТ

ЛАВҲА

... Султонбой мактабда ўқиб юрган кезларида гапга бунчалик чечан эмасди. Содда, тортинчоқ эди. Тенгқури Ҳурривой билан бир партада ўтирарди. Бирга юриб, бирга туришарди. Дарсдан кейин китоб-дафтарни қўлтиқлаб фермага жўнарди. Отаси Тожибой ака бузоқ боқади, онаси Анор хола сигир соғади. Болага ҳам иш топилади. Онаси сигир соққанда бузоқни ушлаб туради. Анор хола чўкка ўтириб, бармоқларини бетиним югуртирарди. Челак бир зумда сутга тўлиб қоларди. Бола сутли челакни четга қўйиб, бўш челакни онасига келтириб берарди. Анор хола куйиб-пишиб ишлар, малла говмишнинг елинини бўшатиб, ола сигирга ўтарди. Йигирма-ўттиз сигирни соққунча тинкаси қурир, оёқлари толиб, қўллари оғриб кетарди. Султонбой онасига жуда-жуда ачинар, унга ёрдам бергиси келарди.

У еттинчини битирибоқ ўзини меҳнатга урди. Ўн олти ёшида чўпонлик таёғини қўлга олди. Отаси билан бирга бузоқ боқди. У ёш бўлса ҳам ишга пишиқ. Меҳнатдан қочмас, югуриб-елиб ишларди. Тожибой ака ўғлининг хатти-ҳаракатидан хурсанд.

«Мана бу ишинг маъқул, ўғлим. Чорва бор жойда қут-барака бор. Боболаримиз етти хазинанинг бирига чорвани ҳам қўшганлар. Сут-мойсиз, гўштсиз таомда лаззат бўлмайди. Униб-ўсаман десанг ҳалол-пок бўл, ўшанда қадр топасан».

Султонбой отасининг насиҳатига қулоқ солди. Тездаёқ ишнинг баланд-пастини билиб олди. Кунлар кунларни қувиб ўтди. Беш йил бузоқ боқди. Бу орада Тожибой акани иззат-икром билан пенсияга узатишди. Заҳматкаш ўғил ота касбини давом эттирди.

Бир куни шундай воқеа рўй берди. Икки сигир соғувчи бетоб бўлиб қолди. Улар соғадиган сигирлар навбат кутиб турарди. Ўнлаб сигирнинг елини чирсиллаб кетди. Султонбой бунга тоқат қилиб тура олмади. Енг шимариб сигир соғишга ўтирди.

Бу хабар ўша куниёқ бутун қишлоққа тарқалди. Билган у деди, билмаган бу деди. Тенгқурлари бири олиб, бири қўйди. Ҳурривой: «Онам бетоб, бизнинг сигирни ҳам соғиб бер», деб, шўхроқ қизлар: «Ҳай ўртоқжон», деб ҳазиллашди. Бу сўзлар Султонбойнинг жон-жонидан ўтиб кетди. Эрталаб сигир соғишга ҳам, бузоқ боқишга ҳам чиқмади. Орадан икки кун ўтди. Тожибой ака ўғлининг кўнглини кўтарди, насиҳат қилди. Анор хола ялиниб-ёлворди.

Панд-насиҳатлар кор қилдими, ҳарқалай Султонбой яна фермага борди. Икки кун сигир соғди. Учинчи куни кутилмаган воқеа юз берди. Бармоқлари шишиб, зирқираб оғриди. Сигирнинг пахтадек юмшоқ елини қўлига темирдек қаттиқ ботди. У қўлларини қимирлата олмади.

Бунинг устига, сут соғиш жуда эрта бошланади. Уйқучи одам учун саҳар туриш осон эмас. Роса қийналди. Кун бўйи уйқусизликдан мудраб юради. Озгина мизғиб олса-чи! Илож йўқ. Сут соғишдан бошқа ишлар ҳам ошиб-тошиб ётибди. Сут топшириши, соғиш залини тозалаши, молларни боқиши керак. Вақт қушдек тез ўтади. Бир зумда қоронғи тушади. Тонг отади. Яна сигир соғиш... Орият кучи унга мадад бўлди. Ишга берилиб кетди. Сутнинг челакка олдин даранглаб, кейин шовуллаб тушишидан аллақандай завқ олди.

Султонбой моҳир соғувчилар изидан борди. Соғувчиликнинг пасти-баландини ўрганди. Илк тажриба тўплади. Бу орада қалбида ишқ ғунчаси куртак ёзди. Уйқуси қочди: «Гулсара — синашта қиз. Эс-хуши жойида. Одамлар мендан кулганда, у кўнглимни кўтарганди».

Унинг дилидаги тилига кўчди. Кўп ўтмай Гулсарага уйланди. Иккаласи ҳам Избоскан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозида ишлайди. Султонбой кўп сут соғди. У соққан сутнинг ҳаммаси бир жойга тўпланса, оқ денгиз пайдо бўларди.

Кўп ўтмай уни совхоз директори чақиртирди.

— Сигир соғадиган машина олиб келдик.

Киши бир нарсага астойдил уринса, унга албатта эришади. Султонбой қисқа фурсат ичида «карусел»ни бошқаришни ўрганди. Дастлаб ишда унча унум бўлмади. Роса қийналишди. Сигирларни механизмга кўндириш учун озмунча меҳнат сарф қилинмади. Салкам уч соат давомида саксон сигир соғилди.

«Карусел» уч-тўрт кун дуруст ишлади. Сўнг тўсатдан бешта баллони ёрилиб кетди. Вакуум сусайиб қолди. Уни тузатгунча раис Сервар оға билан Султонбой терга ботишди. Ўша куни сигирлар тағин қўлда соғилди. Яна ташвиш ортди. Югур-югур бошланди.

«Эплаган одам машинада соғади-да, ука». Бундай кесатиқлар оғир ботарди.

Сервар оға илгари «арча»да сут соққан, машинадан озми-кўпми хабардор эди. Шунинг учун у Султонбойга устозлик қилди, агрегатни бошқаришни эринмай ўргатди. Бора-бора Султонбойнинг довруғи бутун Андижон воҳасига тарқалди, номи область миқёсидаги катта йиғинларда, маҳаллий газеталарда тез-тез такрорланадиган бўлди.

... Султонбой молларни ҳайдаб чиққанда ҳали қуёшнинг шашти қайтмаган. Ғир-ғир шабада эсиб турарди. Ҳурривой хуржинини елкасига ташлаб, даладан келаётганди. Улар катта анҳор бўйида дуч келишди. Икки ўртоқ ўтган кунларни эслашди.

Султонбой қандай қилиб тез соғишдан чемпион бўлганини ўртоғига айтиб берди:

1969 йилнинг июнь ойи эди. Директор чақириб бундай деди: «Анастасия Чудная ишлаётган жойда машинада сут соғувчиларнинг республика конкурси бўлади. Конкурсга сизни юбормоқчимиз, нима дейсиз?».

Биринчи куни Чудная ишлаётган ферманинг иш тажрибасини ўргандик. У ерда сигирни бир минутда соғишаркан. Бир киши ўн кишининг ишини бажаради. Чудная опа «Тандем-10» сут соғиш агрегатнинг ҳавосини олибди. Фермадаги ҳамма ишни механизмлар бажаради. Сигирларга ем, сув механизмлар воситасида бериларкан. Молхоналар техника ёрдамида тозаланаркан. Ҳаммаёқ саранжом-саришта. Ҳавасим келди уларга.

Эртасига мусобақа бошланди. Моҳир соғувчилар навбат билан ўз маҳоратини намойиш қилишди. Мен ўзимни анча тутиб олгандим. Аслида, совхозда «карусел»да сигир соғардим. Бу ерда «Тандем-10» агрегатини рўпара қилишди. Ҳайриятки, фарқи кам экан. Соғишдан олдин машинанинг барча қисмларини бирма-бир кўздан кечирдим. Сигирларни силаб-сийпалаб, соғишга тайёрладим. Сўнг соғишни бошладим.

Ишимни комиссия аъзолари кузатиб турди. Ҳамма жараёнларни кўнгилдагидек бажаришга ҳаракат қилдим. Мусобақа тугади. Жюри унга якун ясади. Мен соққан тўрт сигирнинг елинида ҳаммаси бўлиб 50 грамм сут қолибди. Соғиш аппаратини бошқаришда эпчиллик кўрсатган эмишман. Менга машинада сут соғиш бўйича республика чемпиони деган ном билан диплом беришди. Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети Фахрий ёрлиқ билан сийлади. Жюри раиси қўлимга соат тақиб қўйди.

— Кейин Москвада ўтказиладиган соғувчиларнинг Бутуниттифоқ конкурсида иштирок этасан, дейишди. Унга ҳам бордим. СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг Фахрий ёрлиғини олдим.

— Сенга ҳавасим келади, Султон, омадинг бор экан.

— Ҳали қиладиган ишларимиз кўп. — деди Султонбой гапни чалғитиб. — чорвачиликни механизациялаш соҳасидаги ишларимиз талабга жавоб бермайди. Совхозимизда иккита «Карусел» бор. Бирини мен бошқараман. Афзал томонлари кўп. Бир йўла ўн тўрт бош сигирни соғаман.

Агрегат ишга туширилгач, меҳнат унуми кескин ошди, сарф-харажат камайди. Бир соғувчи 20 бош сигирни икки соатда соғади. Мен эса «Карусел»да тўрт соғувчининг ишини бажараман. Қўлда сигир соққан соғувчига ҳар центнер сут учун 2 сўм 67 тийин, машинада соғилган шунча сутга бир ярим сўм ҳақ тўланади. Ҳар йили «Карусел»да ўртача 140-150 тонналаб сут соғиб оляпман. Совхозимиз бўйича йилига икки-уч минг сўм тежалади. Техниканинг шарофати бу.

Лекин совхозимиздаги иккинчи «Карусел»нинг тақдири мени ташвишга соляпти. У анчадан бери бекор турибди. Бундай аҳвол бошқа хўжаликларда ҳам рўй беряпти.

— Ундай бўлса, бу масалани матбуотда кўтариш керак, Султон, — деди Ҳурривой бироз қизишиб.

— Қалай бўларкин-а?! Чиндан ҳам..., — Султонбой Тожибоев бир нарсани эслагандай ирғиб ўрнидан турди...—Хайр, Ҳурривой дўстим, сигирларни соғишга кечикяпман. Яна бафуржа гаплашамиз.

Анорбой ҚУРОНБОЕВ.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ ОЛДИДАН

ТАДБИРЛИ ИШ

Умумий ўрта таълим ишини янада яхшилаш, мактабларни кенгайтириш ва кўпайтириш, уларнинг моддий базасини мустаҳкамлаш, болаларни ўқитиш ва тарбиялашни яхшилаш борасида Янгиариқ район меҳнаткашларининг, халқ маорифчиларининг бошлаб берган қимматли ташаббуслари кенг қулоч ёйди. Барча халқ маорифчиларини, жамоатчиликни янги ўқув йилига пухта ҳозирлик кўришга даъват этди.

Янгиариқликлар мурожаатидан руҳланган Мирзачўл район халқ маорифи ходимлари, мактабларни оталиққа олган ташкилотлар, партия, совет органлари, бутун жамоатчилик келажак авлодга ғамхўрликни кучайтириш, таълим-тарбия ишларини замон талаблари даражасига кўтаришга қаратилган муҳим тадбирларни белгилаб олдилар ва уларни изчиллик билан амалга ошираётирлар.

Мирзачўл райони бундан тўрт йил олдин тузилган эди. Бир вақтлар тап-тақир чўл бўлган ҳозирги район территорияси совет кишиларининг забардаст қўли билан гўзал воҳага айланиб бормоқда. Бу йил район пахтакорлари 70 минг тонна «оқ олтин» учун курашмоқдалар. Бинокорлар янги посёлкалар бунёд этаётирлар. Қисқа вақт ичида чўл ўрнида кўплаб кўркам уйлар, маъмурий бинолар, саноат, маданий-маиший хизмат кўрсатиш объектлари, замонавий билим ўчоқлари бунёдга келди. Ҳозир бу ерда 14 та мактаб қад кўтарди. Уларда меҳнаткашларнинг 7 мингдан зиёд ўғил-қизлари таълим-тарбия олмоқда. Яқинда бу райондан хушхабар парвоз қилди. Район партия, совет органлари мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаб қўйилгани ҳақидаги рапортга имзо чекдилар. 4 та мактаб капитал, 10 та мактаб жорий ремонт қилинди. Ўтган йилга қараганда 10 кун олдин тамомланди.

Ремонт ишларини муваффақиятли тамомланишига райондаги 28, 19, 4- механизациялашган кўчма колонна қурувчилари, 17-, 11- совхозларнинг коллективлари, айниқса, катта ҳисса қўшдилар. Н. Зубкова директорлик қилаётган «Октябрь 50 йиллиги» ўрта мактабида ремонт ишлари ҳашар йўли билан тугалланди.

Район халқ маорифи бўлимининг мудири ўртоқ А. Абдиров биз билан суҳбатда бундай деди:

— Ҳамма мактабларимиз малакали педагогик кадрлар билан таъминланди. Янги ўқув программасига ўтиш муносабати билан 146 ўқитувчи ва мактаб раҳбарлари қайта тайёрлов курсларидан ўтказилди.

Район меҳнаткашлари ўқитувчиларга алоҳида ғамхўрлик қилишмоқда. Уларнинг шарафли иши ҳамиша эъзозланади, қадрланади. Барча ўқитувчиларга бутун зарур шарт-шароитлар яратиб берилган. Ҳамма қулайликларга эга бўлган замонавий уйларда яшаяптилар. Районда ўқув қуролларини реализация қилиш давом этмоқда. Ўқувчиларнинг 60 проценти илгари фойдаланилган ўқиш китоблари билан таъмин этилди. Бу йил 7 минг 620 киши кечки ишчи-ёшлар мактабларида ўқишади.

Район маорифчилари умумий ўрта таълимга уюшқоқлик билан ўтиш, ёш авлодга пухта билим бериш ва уларни коммунистик руҳда тарбиялаш учун бутун куч-ғайратларини сарф лайдилар.

Т. ЖАМОЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ТАЛАБЧАНЛИК КУЧАЙТИРИЛСИН»

сарлавҳали мақолада (18 июнь) Бухоро область Свердлов район партия комитетининг кадрларни танлаш, тарбиялаш ва жой-жойига қўйишдаги фаолиятида айрим камчиликлар юз берганлиги, натижада баъзи бошланғич партия ташкилотлари ва хўжалик раҳбарлари орасида масъулиятсиз, нўноқ кадрларнинг учраб туриши танқид қилинган эди.

Ўзбекистон КП Свердлов район комитетининг секретари ўртоқ Ш. Шароповнинг редакцияга маълум қилишича, мақола район партия комитетининг кенгайтирилган бюро мажлисида муҳокама қилинган.

Райком бюросининг қарори билан партия йиғилишларини расмиятчилик билан ўтказгани учун Навоий номли колхоз партия ташкилотининг секретари Н. Саидовга выговор берилган. Гагарин номли колхоз, суғориш системалари бошқармаси, «Ўзсельхозтехника» район бирлашмаси партия ташкилотларининг секретарлари Обидов, Авезов, Исматов ўртоқлар қаттиқ огоҳлантирилди ва мавжуд камчиликларни бартараф этиш учун тадбирлар кўриш топширилди.

Бундан ташқари, кадрлар билан ишлаш масаласи район партия комитетининг пленумида муҳокама қилинди.

АХБОРОТ

СУРХОНДАРЁ

СОТУВЧИНИНГ КАРОМАТИ

Бу воқеа май ойида бўлган эди. Учқизилдаги 2-автобаза мастери Худойберди Турдимуродов ойлик маошини олиб, ишчилар таъминотига қарашли марказий магазиндан рўзғор учун керакли нарсалар харид қилди. Шунда магазин сотувчиси 3-чиқарилиш республика пул-буюм лотереяси билетларидан иккитасини узатиб: «Мана бунга машина ютасиз» дея каромат қилганди.

Буни қарангки, дўкон сотувчисининг холис нияти Худойберди Турдимуродов оиласига қувонч келтирди. Лотерея билетларидан бирига «Запорожец» енгил автомашинаси ютуғи чиқиб қолди.

ИЗДОШЛАР ЮТУҒИ

Шеробод район маорифчилари мактаблар ремонтини барвақт тугаллаш мажбуриятларини олиб, область маориф ходимларига қарата мурожаат қилган эдилар. Шерободликлар изидан борган Термиз районидаги Киров номли ўрта мактаб коллективи янги ўқув йилига тайёргарликни намунали ташкил этди. Қисқа вақт ичида 25 синф хонаси, идора, пионерлар хонаси, фан кабинетлари ремонтдан сифатли чиқарилди.

Мактабда дурадгорлик ҳафталиги эълон қилинди. Юқори синф ўқувчилари ва ўқитувчилар бу ҳафталикда актив қатнашиб, 290 парта, 200 стол-стул, 30 га яқин доска ва барча деразаларни тўла ремонт қилиб бердилар.

АНДИЖОНЛИКЛАР ГАСТРОЛИ

Андижон область Охунбобоев номли музикали драма ва комедия театрининг икки группа санъаткорлари Сурхондарё область меҳнаткашларининг меҳмони бўлиб турипшибди. 60 кишидан иборат андижонлик санъаткорларнинг бир группаси область ва район марказларидаги театрларда «Холисхон» ҳамда «Андижонларим» пьесаларини намойиш қилдилар. Иккинчи группа коллективи Термиз районидаги Ленин номли, «Намуна» колхозлари, «Таллимарон» совхози меҳнаткашлари ҳузурида бўлиб, уларни ўз санъатлари билан хурсанд этдилар.

50 ёшлик тўйини ўтказишга тайёргарлик кўраётган андижонлик санъаткорларнинг хизматидан сурхондарёликлар мамнун.

МИРШОДИ ТОПИЛМАЛАРИ

Ҳозир Совет Армияси сафида хизмат қилаётган Эргаш Худоёров ўтган йили Сурхондарёда — Шўрчи районидаги Далварзин тепада археологик қидирув ишлари олиб бораётган профессор Галина Анатольевна Пугаченкова экспедициясига ажойиб бир топилдиқни топширганди. Мутахассисларнинг фикрича, эркак кишининг боши тасвирланган бу топилма 2 минг йилдан ҳам аввалги даврга мансуб ёдгорлик эканлиги аниқланди.

Яқинда Миршоди қишлоқ Советининг раиси Сафар Эшматов яна бир топилма ҳақида экспедиция раҳбарига хабар қилди. Ўша нарса топилган жой синчиклаб ўрганилди. Бу ердан қадимий шахмат доналарига ўхшаш топилмалар чиқди. Профессор Г. А. Пугаченкованинг тахминига кўра, бу ноёб топилмалар Ҳиндистондаги Моханджо-Доро номи билан маълум бўлган ва эрамиздан 3 минг йиллар илгариги маданият обидаларидан топилган шахмат доналаридан бўлса керак.

— Шуниси қувончлики, — дейди профессор, — бундай нодир топилма Ўрта Осиёда шу вақтга қадар аниқланган эмасди.

Турли мамлакатларда

СИНФИЙ ЖАНГЛАР

✦ ДЕҲЛИ. Калькутта портига хизмат кўрсатувчи юк баржалари ва катерларининг экипажлари — 15 мингдан кўпроқ киши ўзларининг ҳаётий ҳуқуқлари учун кураш бошлаганларига икки ойдан ошиб кетди. Катта-катта жут тойлари кемаларга ортиладиган портнинг кенг майдони одатдан ташқари жим-жит бўлиб қолди. Иш ташлаган денгизчилар иш ҳақини ошириш тўғрисидаги ўзларининг талаблари тўла қондирилмагунча иш ташлашни тўхтатмасликка қатъий қарор қилганликларини айтдилар.

Ҳиндистон жанубидаги Майсур штатида ҳам иш ташлаш ҳаракати бошланди. Штат пойтахти Бангалорда шаҳар саноат корхоналарининг ишчиларидан уч минг киши иш ҳақини оширишни талаб қилиб, намойиш ўтказди.

✦ ОТТАВА. Канада пойтахтида ва Канаданинг Ванкувер, Монреал ва Торонто шаҳарларида почта хизматчилари иш ташлаганлиги сабабли барча почта бўлимлари ёпилиб қолди, хатлар, газеталар, посилкаларни эгаларига етказиб бериш тўхтаб қолди.

Канаданинг почта ходимларидан 27 минг киши иш ҳақини оширишни, меҳнат шароитини яхшилашни, меҳнаткашларни гарантияланган иш билан таъминлашни талаб қилиб бошлаган курашни сабот билан давом эттирмоқда. Меҳнат министрлигининг маълумотларига қараганда, июнь ойининг ўзидаёқ Канадада 94 марта забастовка бўлди.

✦ ГУАЯКИЛЬ. Эквадорнинг Чимборасо вилоятидаги катта заминдор ерида ишлаб турган батраклар бошлаган иш ташлаш бир ойдан бери давом этмоқда. Улар иш ҳақини оширишни ва ер эгаларидан ўн йилдан бери берилмай келаётган мукофот пулини тўлашни талаб қилмоқдалар.

✦ РИМ. Италияда «Алиталия» авиация компаниясининг учувчилари 24 соатлик умуммиллий забастовка бошлади. Забастовкачилар ўзларининг иқтисодий талабларини қондирадиган ва ўзларининг касаба союз ҳуқуқларига риоя қилинишини кўзда тутган янги меҳнат шартномаси тузишни талаб этмоқдалар. (ТАСС).

ФРЕЛИМОГА ҚАРШИ ИҒВОГАРЛИК

ДОРУССАЛОМ. Мозамбик Озодлик Фронти (ФРЕЛИМО) вакилининг маълум қилишича, шу ташкилот биносида бомба портлаган. ФРЕЛИМО Мозамбик территориясида Португалия мустамлакачиларига қарши қуролли кураш олиб бораётган асосий ватанпарварлик ташкилотидир. Бахтли тасодифга кўра, портлаш бинода одам кам пайтда содир бўлди. Бир киши жароҳатланди. Бундан икки йил муқаддам ФРЕЛИМО президенти Эдуардо Мондлане худди шу тариқа ўлдирилган эди. Бу ёвузларча жиноятни Португалия охранкаси — ПИДЕ қилган эди.

Португалиялик қотиллар ошкора террор усулларини ишга солиб, Африкани мустамлака ҳукмронлигидан озод қилиш учун курашаётган ватанпарварлар иродасини синдиришга уринмоқдалар.

КОРЕЯ ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ. Мангендэдаги революцион ўқув юрти халқ армияси учун кичик офицерлар ҳамда республиканинг халқ хўжалиги учун юқори малакали мутахассислар тайёрламоқда. Бу ўқув юртини битириб чиққанлар янги жамият қуриш учун курашнинг энг жанговар ва масъулиятли участкаларида корейс халқининг тинч меҳнатини қўриқлашда садоқат билан хизмат қилмоқдалар. Суратда: ўқув юрти курсантлари машғулот пайтида.

В. Соболев фотоси. (ТАСС).

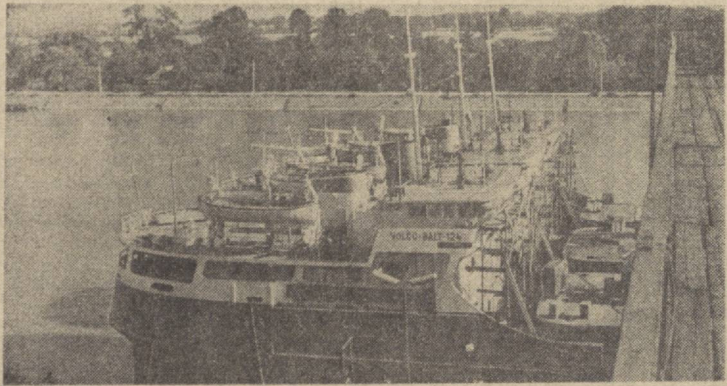

ЧЕХОСЛОВАКИЯ. Комарнодаги кемасозлик устахонасида Совет Иттифоқининг буюртмаси билан дарё ва кўлларда юк ташишга мўлжалланган кемалар қурилмоқда. Суратда: тайёр юк кемаларини СССРга жўнатиш олдидан.

В. Симаков фотоси. (ТАСС).

ХАЛҚАРО ОБЗОР

АНГЛИЯ ИРҚЧИЛАР БИЛАН ТИЛ БИРИКТИРМОҚДА

Инглиз империализми Африкадаги эрксевар халқларнинг энг ёвуз душмани эканлигини яна бир марта намойиш қилди. Ташқи ишлар министри Дуглас — Хьюм парламентда сўзлаган нутқида Англия ҳукумати Жанубий Африка ирқчиларига қурол-яроғ етказиб беришни тиклаш юзасидан «принципиал» қарор қабул қилганлигини айтди.

Жанубий Африка Республикасининг вакили Мюллер бундан бир қанча вақт илгари «шошилинч суратда» Лондонга сафар қилган ва Даунинг-Стритда хуфя музокаралар олиб борган пайтда инглиз матбуоти қурол-яроғ етказиб беришни тиклаш «формуласи» тўғрисида хабар берган эди. Эндиликда ташқи ишлар министри дангал тасдиқлаган ана шу формулага мувофиқ «ташқи душманлардан мудофаа қилиш» эҳтиёжлари учунгина... ирқчиларга қурол-яроғ етказиб берилади.

Бу найранг уларга қўл келмади, албатта. Африка халқлари ва жаҳон жамоатчилиги ана шундай шармандали тил бириктиришнинг моҳияти нимадан эканлигини тўғри англаб олди. Жанубий Африка Республикасидаги Африка миллий конгрессининг вакили Макиване инглизлар Преторияга юборадиган қурол-яроғлардан Жанубий Африка Республикасининг ирқчилар режими зулмига қарши курашаётган аҳолисига зарба бериш учун фойдаланилади, шунингдек бу қурол-яроғларни Африкадаги мустақил давлатларга ҳам қарши ишлатиш мумкин, деб очиқ равшан айтди.

Англия ҳукуматининг қарори Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг махсус мажлисида кескин қораланди. Совет Иттифоқининг шу мажлисда сўзга чиққан вакили Лондон ҳукуматининг ана шу ҳаракатлари бутун жаҳон жамоатчилик фикрига очиқдан-очиқ дағдаға қилиш, деб таърифлади. Замбия делегати Жанубий Африка республикасидаги ирқчилар режими Африкада тинчлик ва осойишталикни хавф остида қолдиради, деб таъкидлади ва Африка ҳамда Осиёдаги бир қанча мамлакатлар номидан ирқчиларга қурол-яроғ етказиб беришни бутунлай тақиқлашни талаб қилган резолюция лойиҳасини тақдим этди.

Хавфсизлик Кенгашида айтилган ана шу гаплар, бутун дунёда, хусусан Африкада қаттиқ норозилик билдирилаётганлиги Англиянинг янги ҳукумати хатарли найранг ишлатаётганлигини ва унинг Жанубий Африка Республикасининг ирқчилар билан ўйнашуви жазосиз қолмаяжагини кўрсатади.

ИТАЛИЯ: «АМЕРИКА ПАРТИЯСИ»НИНГ ДИВЕРСИЯСИ

6 июлда Италияда бошланган ҳукумат танглиги давом этмоқда. Христиан демократ Д. Андреоттининг «сўл марказ»даги тўрт партия вакилларидан иборат коалицияли ҳукумат тузиш йўлидаги уринишлари ҳеч қандай натижа бермади. «Сўл марказ» қатнашчиларидан бири-унитар социалистик партия унинг ҳукумат тузишига ҳалақит берди. Бу партиянинг раиси М. Танасси яқинда ўз партиямдаги кўпчилик мени қўллаб-қувватлай берар экан, «Андреоттига йўл бўлсин», деди. Андреотти ҳақиқатан ҳам ҳеч қандай натижага эриша олмаганлигини кўриб турибмиз.

Италия социалистларини бирлаштирувчи унитар социалистик партия ҳозирги ҳукумат танглигида қандай роль ўйнаётганлиги тўғрисида қисқача бўлса ҳам тўхталиб ўтиш керак. Бу партия унча катта партия эмас. Партия гарчи «социалистик» партия деб аталса ҳам амалда ўта кетган ўнгларнинг манфаатларига хизмат қилади.

Италия реакцияси «сўл марказ» коалициясининг бошқа қатнашчиларини, аввало «Италия социалистик партияси»ни қўрқитиб, йўлдан уриш учун ва уларни коммунистларга қарши янги «салб юриши»га тортиш учун худди ана шу партияни танлаб олди, унитар социалистик партия «сўл марказ»ни тиклашга розилик бериши эвазига Италия социалистик партияси ва коалициядаги бошқа ҳамма шериклари коммунистлар билан ҳеч қандай алоқа қилмаслик ва улар билан ҳеч қандай ҳамкорликка кўнмаслик мажбуриятини олсинлар, деб талаб қилмоқдалар.

Андреоттининг ҳукумат программаси коалиция қатнашчиларининг бундай оғир мажбуриятларни ўз зиммаларига олишини кўзда тутмаган бўлса ҳам Танасси янги ҳукумат тузиш йўлидаги уринишларни барбод этди.

Биз ўз обзорларимизда Италия реакцияси коммунистлар билан социалистларнинг бир ой олдин Италияда тузилган область ижроия органларида ҳамкорлик қилишларига ҳалақит бермоқчи бўлганлигини таъкидлаб ўтган эдик. Бошқа бир воқеани ҳам айтиб ўтиш муҳимдир: реакция касаба союзларининг биргалашиб ҳаракат қилишларини ҳам барбод этишга уринмоқда. Касаба союзлари йигирма йилдан буён биринчи марта ҳозир корхона эгалари — капиталистларга қарши биргалашиб кураш олиб бормоқдалар. Ана шундай бирлик натижасида Италия ишчилар синфи кейинги вақтларда баъзи энг муҳим талабларининг қондирилишига муваффақ бўлдилар.

Италия Коммунистик партияси унитар социалистик партиянинг ўнг христиан демократларнинг, ҳар қандай ниқобдаги реакционерларнинг кирдикорларини кескин қораламоқда.

ЦЕЙЛОН: ПРОГРАММА АМАЛГА ОШИРИЛМОҚДА

Бирлашган фронт раҳбари Сиримаво Бандаранаике бошчилигидаги Цейлон ҳукумати «озод, суверен ва мустақил республика» бўлмиш мамлакатда етакчилик қилишга қарор берганлигини билдирди. Таъсис этиш мажлиси тузилди. Бу мажлис янги конституцияни ишлаб чиқиши керак. (Цейлон шу вақтгача расмий жиҳатдан Британия доминиони бўлиб, оролнинг амалдаги конституцияси инглиз лорди Солсбери бошчилигидаги комиссия томонидан тузилган эди.

Шу йил май ойининг охирида ўтказилган умумий парламент сайловида катта ғалаба қозониб, ҳокимият тепасига келган Цейлон ҳукуматининг дастлабки тадбирлари Бирлашган фронт партиялари сайлови олдидан қабул қилинган программани — анча кенг кўламда социал-иқтисодий ислоҳотлар программасини амалга оширишга қатъий қарор берганлигини кўрсатади.

Цейлон ҳукумати бу программага амал қилиб, Американинг «Осиё фронти» ва «Тинчлик корпуси» ташкилотлари «хизмати»дан воз кечди. Американинг ана шу ташкилотлари ривожланиб бораётган мамлакатларда АҚШ Марказий Разведка Бошқармаси билан боғланган алоқалари туфайли шармандаи-шармисор бўлган эди. Цейлон давлат нефть корпорацияси мамлакатни ёнилғи ва бошқа нефть маҳсулотлари билан таъминлаш соҳасидаги ҳамма ишларни Ғарбнинг Цейлондаги «Шелл», «Эссо» ва «Калтекс» нефть компаниялари ихтиёридан ўз қарамоғига олди. Бу чора чет эл нефть компанияларининг Цейлондаги сўнгги таянчи тугатилганлигидан далолат беради.

Ташқи сиёсат соҳасида ҳам бир қанча муҳим тадбирлар амалга оширилди. Цейлон ҳукумати Вьетнам Демократик Республикаси билан, Германия Демократик Республикаси ва Корея Халқ Демократик Республикаси билан дипломатик муносабатлар ўрнатди. Исроил билан дипломатик муносабатлар узилди.

Аммо Цейлон муҳим сиёсий, иқтисодий ва социал ислоҳотларни амалга ошириш билан боғланган муҳим вазифаларни ҳал этиши керак. Масалан, аввалги ҳукумат давлат хазинасидаги маблағларнинг ҳаммасини сарф қилиб қўйган эди, дейиш мумкин. Мамлакат чет эл валютасида катта дефицитга дучор бўлиб қолди. Цейлон жаҳонда чойнинг машҳур навларини бошқа мамлакатларга кўп миқдорда экспорт қилади. Ваҳолонки, яхши сифатли чой берадиган плантацияларнинг 75 проценти шу вақтгача инглизлар қўлида. Экономикани юксалтириш, халқ оммасининг моддий аҳволини яхшилаш, эски идора аппаратини қайтадан ташкил этиш, озиқ-овқат билан таъминлаш соҳасидаги мушкул аҳволга, ишсизликка барҳам бериш ҳам тез ҳал этилиши лозим бўлган вазифалардандир.

Цейлон ҳукумати тараққиётнинг прогрессив йўлини танлаб олди ва меҳнаткашларнинг манфаатларини, сиёсий ва иқтисодий мустақилликни мустаҳкамлаш манфаатларини кўзда тутиб, мамлакатнинг энг муҳим проблемаларини ҳал этишга ҳаракат қилмоқда. Бу эса кенг халқ оммасининг Цейлон ҳукуматини тобора қўллаб-қувватлашини таъминлайди.

Г. СКОБЕЛЕВ, В. ГОНЧАРОВ, С. БУЛАНЦЕВ. (ТАСС).

СПОРТ

ЕНГИЛ АТЛЕТИКАЧИЛАРИМИЗ МУВАФФАҚИЯТИ

Ленинград шаҳрида СССР ва АҚШ спортчиларининг IX учрашуви тугади. Учрашувда совет енгил атлетикачилари 200:173 ҳисобида катта ғалабага эришдилар. Спортчи йигит-қизларимиз ёрқин маҳорат намуналарини кўрсатишди. Харьковлик инженер Геннадий Близнецов баландликка сакрашда 5 метру 15 сантиметрлик натижага эришди. Терма командамиз ёшларидан Алла Смирнова 6 метру 22 сантиметр узунликка сакради. Жаҳон рекордчиси ленинградлик Надежда Чижова ядрони 19 метру 15 сантиметрга ирғитди. У олтин медаль билан бирга олтин суви юритилган ядро мукофотини ҳам қўлга киритди. Ядрога ёзилган сўзларда Надежданинг 1972 йилда бўладиган ўйинда 22 метрлик маррани эгаллашига умид билдирилади.

НАВБАТ — ФИНАЛ ЎЙИНИГА

СССР кубоги учун 25 июлда бирданига икки ўйин бўлиб ўтди. Ярим финал ўйинларида дастлаб Москванинг «Динамо» командаси киевлик ҳамклублари билан учрашдилар. Москва динамочилари ўз майдонларида киевликларни 2:1 ҳисобида енгиб чиқдилар. Ярим финалнинг иккинчи ўйини Тбилиси шаҳрида бўлди. Маҳаллий динамочилар Бокунинг «Нефтчи» командаси билан беллашишда ғолиб келдилар. «Нефтчи» футболчилари ўз дарвозаларига бир тўп киритиб доғда қолдилар ва шу билан 1:0 ҳисобида ютқаздилар.

8 август куни — физкультурачилар байрами нишонланаётган дамларда СССР кубоги учун Москва ва Тбилиси динамочилари финал учрашуви ўтказадилар. СССР кубоги кимга насиб этиши ўша ўйин натижасига боғлиқ.

ИККИНЧИ ДАВРА БОШЛАНДИ

Москванинг Лужники стадионида мамлакат футбол чемпионати иккинчи даврасининг дастлабки ўйини бошланди. Москва спартакчилари Кутаисининг «Торпедо» командаси футболчилари устидан 2:0 ҳисобида ғалабага эришдилар. Эртага иккинчи давранинг навбатдаги ўйинлари давом этади.

Редактор ўринбосари Х. ЕДГОРОВ.

КАПИТАЛ ДУНЁСИДА

ТАШВИҚОТ

АҚШ кинопрокат фирмаларидан бири янги фильмни томошабинларга шундай ташвиқот қилди: «Бу фильмда ҳаётни гўзал кўрсатувчи ҳамма нарсани: зўрлаш, қотиллик, порнография, муштлашиш, революция ва золимликни кўришингиз мумкин».

ҚУШЛАРНИ АСРАНГ...

Лондон аукционларидан бирида ёввойи қушлар тухумлари коллекцияси сотилди. Бунинг учун аукционер Бернард Стьютлерни қушларни ҳимоя қилиш тўғрисидаги 1953 йил қонунига мувофиқ судга беришди. «Уяларни бузувчи» судда бу коллекция ўзиники эмас, балки ўлиб кетган бир инглизники эканлигини маълум қилди. Шунингдек, у коллекция бундан 50 йил бурун тўпланганини, ҳатто баъзи бир экспонатга «1835 йил» деб ёзиб қўйилганини ҳам қўшиб қўйди. Бироқ прокурор унинг сўзларини инобатга олмади. У қонунда сотилган тухумларнинг қанчалик муддатга тегишли эканлиги кўрсатилмагани учун жиноятчини жавобгарликка тортишларини талаб қилди.

ДРАКУЛАНИНГ ТИШИ

Дракула — Англияда чиқарилаётган қатор сериядаги «даҳшатли фильмлар»нинг асосий қаҳрамонидир. Бу ёвуз одам ўзининг сон-саноқсиз қурбонларини худди бўрилардек кекирдагини узиб ўлдиради. Дракула ролини ўйнаётган машҳур актер Кристофер Ли «даҳшатли фильмлар» сериясидаги янги «Дракула чандиқлари» фильмида ўйнаш учун тайёрланаётган эди. Бирдан унинг тиши оғриб қолди. Кристофер ўйлаб-нетиб ўтирмай оғриётган тишини олдириб ташлади. «Бу менинг пластмассдан ясалган тишни ўрнаштириб қўядиган тишларимдан бири эди», — деди актёр ҳасрат билан.

БАРЧА ҚУЛАЙЛИКЛАР БИЛАН

Лондоннинг Гайд-паркида ўтадиган митингларда пойтахтдаги кулбаларни тугатишни, меҳнаткашларнинг яшаш шароитини яхшилашни талаб қилувчи овозлар тез-тез эшитилиб турарди. Мана Гайд-паркнинг ёнида янги, кўп қаватли бино қад кўтарди. Унинг қурилиши давлат хазинасидан 3,2 миллион фунт стерлингни ўмариб кетди. Бу уйда барча қулайликларга эга бўлган юзлаб квартира ва отхоналар бор. Янги бино 237 от ва 400 та «кўчада ҳаммадан чиройли юрадиган, дунёда энг чиройли форма кийган ва ҳар онда ўз қироличасининг ҳимоясига отланадиган» садоқатли гвардиячиларига мўлжалланган.

ҲАФАҚОНЛИК ЁРДАМИДА...

Дюссельдорфда Треблинка концлагерининг собиқ эсэсчи коменданти Франц Штангль устидан суд процесси давом этяпти. Бу одам 400.000 кишини ўлдирганликда айбланмоқда. Суд процесси тез-тез бўлиниб турибди. Чунки Штангль ҳали қарасангиз «бошим айланиб кетди» дейди, ҳали қарасангиз «юрагим оғриётганидан» нолийди. Врачлар жаноб Штанглнинг қон босими юқори деб топишди.

АХЛОҚИЙ ПОКЛИК УЧУН

Дания Маданият министрлиги яқинда мамлакатда парнографик адабиётни очиқ сотишга ижозат берди. Энди бу ижозат парнографик кинофильмларга ҳам тегиб қолди. Лекин шундай бир шарт билан: бемаъни фильмларни кўрсатишдан олдин илмий ёки диний мавзуларда суҳбатлар ўтказилиши лозим.

«НОВОЕ ВРЕМЯ»дан.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 13.00 — Программа. 13.05 — Янгиликлар. 13.15 — Фильм-опера. 14.35 — Мультфильм. 14.45 — Беш йилликнинг ҳал қилувчи йили. ТОШКЕНТ. 18.25 — Программа. Ўзбек тилида: 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Мультфильм. 19.15 — Концерт. Рус тилида: 20.00 — Пойтахтимиз меҳмонлари. 22.30 — «Серафим Фролов севгиси» (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 19.00 — Ўқув кўрсатувлари. МОСКВА. 20.00 — Программа. 20.05 — Янгиликлар. 20.15 — Адабий панорама. 20.45 — Концерт. 21.05 — Сувга сакраш бўйича СССР чемпионати. 22.00 — «Улуғ революционер ва мутафаккир». 22.15 — Концерт. 22.25 — «Гаровга тикилган ҳаёт» (12-серия). 23.30 — «ВАҚТ». 24.00 — «Нейтраль сувлар» (бадиий фильм). 01.30 — Волейбол бўйича халқаро турнир. СССР — Румыния.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. Ўзбек тилида: 20.00 — Илмий-оммабоп фильм. 20.50 — Балет кечаси. Рус тилида: 21.30 — Ҳужжатли фильм. 21.40 — Телеспектакль.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қизлар фитнаси — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Оқ бўрилар — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «МОСКВА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Сайха (2 серия) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12 ярим ва 3 да).

Гул ва тош — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади).

Оқ бўрилар — «ФЕСТИВАЛЬ».
Қизлар фитнаси — «ХИВА».
Севги ёши — «РАКЕТА».

Ҳамза номидаги Ленин орденли Ўзбек Давлат академик драма театрида

30 ИЮЛДА

ЭЛЛИК УЧИНЧИ МАВСУМ ОЧИЛАДИ

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

30/VII да — БОЙ ИЛА ХИЗМАТЧИ.
31/VII да — ОЛТИН ДЕВОР.
1/VIII да — АЛИШЕР НАВОИЙ.
2/VIII да — ПАРВОНА.
4/VIII да — ЎҒИРЛАНГАН УМР.
5/VIII да — ОЛТИН ДЕВОР.
6/VIII да — МАРИЯ СТЮАРТ.

Спектакллар кеч соат 8 да бошланади.

Спектакль вақтида томоша залига совуқ ҳаво бериб турилади, ҳарорат 18-20 даража иссиқ бўлади.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги

ТОШКЕНТ ҲУНАР САВДО БИЛИМ ЮРТИ 1970—1971 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти саноат ва озиқ-овқат моллари сотувчилари тайёрлайди.

Ўқиш муддати — 1 йил.

Билим юртига Ўзбекистон шаҳарларида турувчи 7, 8, 9, 10 синф ҳажмида маълумотли 16—23 ёшгача бўлган кишилар қабул қилинади.

Билим юртида ўқиган муддат меҳнат стажига киради.

Ўқиш — 1 сентябрдан бошланади.

Барча ўқувчиларга стипендия, бошқа шаҳардан келганларга [illegible] таъминланади.

Кирувчилар [illegible] директор номига ариза, [illegible] (3х4), [illegible] (асл нусхаси), [illegible] (асл нусхаси), [illegible] справка (форма 286), [illegible] ёки ишлаган жойидан характеристика, шаҳар торгидан йўлланма, ҳарбий билети бўлиши шарт.

Билим юртининг адреси: Тошкент шаҳар, Оқтепа массиви, 32, 34, 36, 28, 12, 48-автобуслар, 4, 9, 11, 15, 19-трамвайларнинг «Оқтепа» бекати.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 333793, Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455, Халқаро ҳаёт — 337221, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780, Совет қурилиши — 333258, Қишлоқ хўжалиги — 337604, Адабиёт ва санъат — 332036, 331216 Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451, Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347, Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553, Иллюстрация — 334524, Стенографистка — 337343, Корректура — 337162, Эълонлар — 338142, Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258, ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48—85, Бухоро 3—31—42, Қарши — 38—42, Нукус — 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Урганч 34—55, Гулистон — 22—09.